

WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE
GMINA TURAWA

Plan Odnowy Miejscowości
Ligota Turawska
na lata 2016 – 2023

Ligota Turawska, 2016 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Metodologia	3
III. Charakterystyka miejscowości	4
IV. Inwentaryzacja zasobów	28
V. Ocena mocnych i słabych stron (analiza SWOT)	31
VI. Opis planowanych zadań	33
VI.1. Szacunkowy koszt oraz potencjalne źródła finansowania	33
VI.2. Harmonogram realizacji zadań	36
VII. Zarządzanie	37

I. Wstęp

W 1997 roku z inicjatywy Pana Ryszarda Wilczyńskiego, ówczesnego przewodniczącego Sejmiku Samorządowego Województwa Opolskiego został rozpoczęty program „Odnowa wsi w województwie opolskim”. Od tego czasu Odnowa wsi, jako metoda rozwoju obszarów wiejskich, została dość szeroko rozpropagowana, a województwo opolskie ma już swoich naśladowców.

Odnowa wsi przesuwą odpowiedzialność za przyszłość społeczności lokalnej na nią samą. Uwalnia ją od myślenia w kategoriach roszczeniowych i sprawia, że to właśnie lokalna społeczność staje się motorem napędowym przemian w swoim środowisku.

Jednak proces odnowy wsi nie jest możliwy bez planowania. W tym celu zostały utworzone kilkusobowe grupy odnowy wsi, reprezentujące społeczność danej wsi. Grupy te brały udział w dwudniowych warsztatach prowadzonych przez wyszkolonych moderatorów, a wynikiem tych warsztatów były krótko i długoterminowe plany rozwoju wsi (Wilczyński R., 2003, *Odnowa wsi perspektywą rozwoju obszarów wiejskich w Polsce*, Poznań).

„Plan Odnowy Miejscowości Ligota Turawska na lata 2016-2023” jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i określa cele oraz kierunki działania wraz z określeniem zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną planowanych na lata 2016-2023.

II. Metodologia

„Plan Odnowy Miejscowości Ligota Turawska na lata 2016-2023” opracowano na podstawie wspólnych prac wykonanych przez grupę, w skład której wchodził członkowie Rady Sołectkiej, radni oraz przez pracownika Urzędu Gminy w Turawie.

Charakterystyka miejscowości została przygotowana na podstawie stanu faktycznego oraz informacji pozyskanych od mieszkańców Ligoty Turawskiej.

Inwentaryzacja zasobów została przygotowana przez mieszkańców Ligoty Turawskiej. Materiały te zostały wykorzystane do wykonania oceny mocnych i słabych stron miejscowości (elementy wewnętrzne) oraz szans i zagrożeń jakie stoją przed Ligotą Turawską (elementy zewnętrzne), tzw. analiza SWOT. Ponadto zadano mieszkańcom wsi 5 pytań: Jaka jest nasza wieś? Co wyróżnia naszą wieś? Co wieś proponuje dzieciom i młodzieży? Co wieś proponuje dorosłym? Jak wygląda nasza wieś? Odpowiedzi na te pytania zostały wykorzystane do określenia celów jakie mają być realizowane poprzez planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną. Cele zostały określone w sposób ogólny, a ich uszczegółowienie stanowią poszczególne przedsięwzięcia planowane na lata 2016-2023.

Przygotowany plan odnowy miejscowości został skonsultowany z mieszkańcami Ligoty Turawskiej podczas Zebrania Wiejskiego, a następnie uchwałą przyjęty przez Zebranie Wiejskie.

III. Charakterystyka miejscowości

Ligota Turawska (dodatkowa nazwa w j. niem. **Ellguth Turawa**) – wieś położona w województwie opolskim, w powiecie opolskim, w gminie Turawa. Ligota Turawska leży przy drodze wojewódzkiej nr 463. Liczy ona 695 mieszkańców a teren całego sołectwa zajmuje 2498 ha.

Historia wsi¹

Ligota, Lgota – ulga oznaczała wieś założoną na tzw. nowym pniu, wolną na określony czas od podatku². Ligota to osada, której mieszkańcy byli zwolnieni od opłat i czynszu na rzecz

¹ Opracowano na podstawie publikacji: J.Farys, *Księga historii Ziemi Turawskiej*, Opole 2013.

² H. Borek, *Górny Śląsk w świetle nazw miejscowych*, Opole, 1988.

pana gruntowego. W tym czasie musieli wykarczować las, osuszyć tereny bagniste, stworzyć z nich grunty rolne, wybudować domy i zabudowania gospodarcze, i w końcu osiągnąć zyski z produkcji rolnej. Okres wolnizny wynosił od 12 do 24 lat. Według niemieckiego historyka H. G. Kretschmera lgota, po czesku lhota (lhyota), po węgiersku lehota, niemiecka ellguth to średniowieczna nazwa wiosek, czy też osad, powstających na wykarczowanych obszarach leśnych.

Starsi mieszkańcy Ligoty Turawskiej opowiadali, że w dawnych czasach wieś znajdowała się od wzniesienia „Starego Pola” i sięgała aż do „Jäger Teichu”, były to pojedyncze domy. Na terenie obecnej wsi były mokradła – torfowiska, gdzie znajdowały się budy, w których przebywali mężczyźni ze wsi, ochraniający pasące się zwierzęta domowe przed dzikimi zwierzętami. Podobno Ligota się spaliła, a po pożarze kobiety zeszły do mężczyzn, do części niżej położonej i wspólnie zamieszkały na terenie obecnej wsi. Część miejscowości aż do domu Klimasa przy ul. Głównej nazywano Ligotka³.

W okresie międzywojennym były prowadzone prace archeologiczne na terenie Ligoty Turawskiej. Odkryto wtedy ślady osadnictwa z epoki neolitu (5200–1900 p.n.e.). Na ślady tej kultury natrafiono po zachodniej stronie szosy z Ligoty Turawskiej do Kadłuba Turawskiego, około 900 m na południowy wschód od kościoła – obok kapliczki państwa Leś. Zlokalizowano wtedy również w Ligocie punkt osadniczy z XIV–XV w. Znajduje się on około 750 m na północny wschód od ligockiego kościoła, około 1000 m na północny zachód od leśniczówki, wzdłuż obecnej drogi Ligota Turawska – Bierdzany⁴.

Wsie, które nazywały się Ligota, powstawały najczęściej na Śląsku do końca XIII w., jednak o Ligocie Turawskiej nie zachowały się żadne informacje z tego okresu. Najprawdopodobniej założycielem Ligoty był Andreas de Borgene, właściciel Kotorza od 1424 r., o czym wspomnę w dalszej części⁵. Pierwsza informacja o Ligocie Turawskiej pochodzi z 1462 r., wtedy to książę Nikolaus (Mikołaj) potwierdził w środę przed Zwiastowaniem Najświętszej Maryi Panny – to znaczy 24.03.1462 r., że w jego obecności Bartosch Bess z Schmeglsdorfu – Chróściny Opolskiej sprzedał swojemu bratu Adamowi Bess z Lesczin (Leszczyny z okręgu rybnickiego) swój udział we wsiach Elguth – Ligota, Kadlubietz – Kadłub, Kotórz za 200 marek czeskich groszy. Rok później, w czwartek przed dniem św. Jadwigi w dn. 15.10.1463 r., dobra te zostały sprzedane Annie Schilhangen z Otmętu za 422 marki czeskich groszy, według polskiego przeliczenia⁶. Najprawdopodobniej wieś Ligota musiała powstać o wiele wcześniej, gdyż protokół wizytacyjny z 1679 r. poinformował, że Kościół filialny w Ligocie, przeszanownego pana Jana Blankowski drewniany, przed 2 wiekami ku czci św. Katarzyny poświęcony⁷. Oznacza to, że Ligota już w 1480 r. była dużą wsią, która miała własny kościół. Dlatego też wieś musiała powstać wiele lat wcześniej, być może już na początku XV w. Podobnego zdania jest również Herbert Dienwiebel, który stwierdził, że kościół w Ligocie istniał już w 1470 r.⁸

³ Józef Grysczyk wywiad.

⁴ Studium uwarunkowań i kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Turawa, Autorska Pracownia Architektury i Urbanistyki, Opole ul. Wrocławska 107 p. 3, 2004 r.

⁵ C. Kahl, *Das Majorat Turawa*, s. 18.

⁶ *Tamże*, s.17

⁷ J. Jungnitz, *Visitationsberichte der Diözese Breslau Archidiakonats Oppeln*, Breslau-Aderholz, 1904, s. 201.

⁸ H. Dienwiebel *Oberschlesische Schrotholzkirchen*, Breslau 1938, s. 85, 86.

Od 1425 r. husyci czescy napadali na Śląsk, który w wyniku tych wojen stracił dużo mieszkańców. Wydaje mi się, że wieś Ligota Turawska została założona przez husytów lub ich przeciwników. Nie wiadomo, jak zmieniali się kolejni właściciele tej wsi, jednak w 1504 r. Johann z Węgierskiego Brodu sprzedał majątek kotorski wraz z Ligotą Wenzelowi Sebcze⁹ (Sirbitz¹⁰). Bardzo ważną informację zawarł Carl Kahl w swojej pracy *Das Majorat Turawa*, poinformował, że w 1513 r. istniał już w Ligocie majątek – folwark. Oto ten dokument w całości: W poniedziałek przed św. Witem 15.06.1513 r. wpisał Wenzel z Sebcze pełnomocnik Johanna z Kunowit do księgi hipotecznej w obecności księcia Johanna Opolskiego według testamentu po zmarłej Elisabeth Pinschkowsky 50 węgierskich złotych guldenów na majątek Elguth, koło Kadłuba w okręgu oleskim położony, w formie „odkupu” dla wikariatu przy kościele św. Michała 2 marki powszechnie obiegowej monety, jako podatek od właściciela winny zostać zapłacone, aż tych 50 złotych guldenów jej odpłacanych zostanie. Na zgiętym dolnym brzegu tego dokumentu, który znajdował się w archiwum turawskim do końca II wojny światowej, było napisane w języku czeskim List ten jest już wypłacony i nie należy już do wikarych z Opoła i dopisek miało to miejsce 27.02.1583 r. Oznacza to, że ówczesny właściciel Turawy Johann Kokorz z Kamenetz (Kamieniec k. Strzelec) spłacił te 50 guldenów. W kolejnym dokumencie, najprawdopodobniej z 1521 r., czytamy, że w sobotę przed św. Małgorzatą (20 lipca) w Opolu w obecności księcia Jana Opolskiego, Elias Sobcze sprzedał swoje dobra Kotorze, Kuchary, Rozcochę (Rosochę) wraz z Ligotą, która z Kadłubem wchodziła w skład okręgu oleskiego, Christophowi Sparchowitz von Schyltperk. W 1526 r. wyżej wymienione dobra zakupił Peter von Königsfeld. Co jest bardzo ważne, Ligota w dokumencie tym nosi nazwę Ondraschowa Lhyota, czyli Ligota Andrzejowa. Oznacza to, że założycielem Ligoty mógł być Andrzej, być może wspomniany już wcześniej Andreas (Andrzej) de Borgene, właściciel Kotorza od 1424 r.

W urbarzu z 1534 r. zawarta jest informacja dotycząca Ligoty, należącej do okręgu oleskiego. W tym okresie trzy Ligoty: Oleska, Dobrodzieńska i Turawska podlegały władzom rezydującym w Oleśnie. Wydaje mi się, że dokument ten najprawdopodobniej dotyczy Ligoty Oleskiej, która w 1534 r. należała do dóbr klasztornych. W dokumencie tym użyto określenia Elgota helt der Probst (Ligota jest w posiadaniu Probsta – kościoła – proboszcza). Przedstawiam jednak ten dokument w całości: Ligota jest w posiadaniu Probsta

Marten (Martin) Libuda winny 20 kuponów płótna – 8 gr.

Ponadto posiada jeden opuszczony dom za 20 kuponów – 8 gr.

Barteck (Bartek) Krawietz (Krabetz) 20 kuponów – 8 gr.

Cambrosi (Ambroży) Holt osiąga 20 kuponów – 8 gr.

Januss (Jan) Einwüstung płaci 30 kuponów – 13 gr.

Woytek (Wojciech) Kunc 20 kuponów – 8 gr.

Januss 40 – 16 gr.

Pańszczyźniani: Niewolni obok (innych wiosek jako zależnych)

W tej wiosce pozostaje jeszcze wiele opuszczonych domów i pól. Nikt nie wie, czyje to i jaka jest przyczyna tego spustoszenia.

Suma:

⁹ C. Kahl, *dz. cyt.*, s. 18.

¹⁰ G. Türk, *Turawa in alter und neuer zeit*, maszynopis, 1944, s. 28.

Kupony Inu – 170

Podatek płacony na św. Michała – 1 R, 32 gr. (na podstawie tłumaczenia Wernera Panitza).

W 1562 r. właścicielem Kotorza i sąsiednich dóbr wraz z Ligotą był Georg von Königsfeld. Po jego śmierci cały majątek wraz z Ligotą przejęła jego siostra Katarina Kokorz von Kamenetz wraz z mężem Johannem¹¹. Po śmierci męża dobra turawskie przejęła ich córka Chatarina, która wyszła za mąż za Johanna Sedlinitzky von Choltez na Demirz. Kolejny dokument z 1565 r. informował o kotorskich pastwiskach, które sięgały aż do Ligoty, wzdłuż obecnej drogi nazywanej potocznie szlakówką. W 1593 r. w obecności gubernatora von Georga von Oppersdorf na Oberglogau w imieniu cesarza rzymskiego Rudolfa II Chatarina Sedlinitzky swoje dobra... (wymienione miejscowości), zagrodę i wieś Elguth – Ligota, przekazała swojej wnuczce Catharinie Sedlinitzky. Dokument ten poinformował wyłącznie o zagrodzie w Ligocie, a nie przekazał żadnej informacji o ligockim folwarku. Catharina Sedlinitzky po sporządzeniu wyżej wymienionego testamentu wyszła za mąż za barona Andreama Kochtitzkiego, pana na posiadłościach Koszęcin i Lubliniec.

W 1629 r. Catharina Kochtitzky sprzedała dobra turawskie łącznie z Ligotą Johanowi von Dubrawka z Lasowitz i Skorkau za 58 tys. talarów. Kilka lat później, bo już w 1638 r., Dubrawka sprzedał dobra turawskie baronowi Nikolausowi Blankowskiemu von Dembschütz. W 1712 r. Karl Franz von Blankowsky cały majątek wraz z Ligotą sprzedał Martinowi Scholz von Loewenkron¹² (Löwencron)¹³ z Wieschowej. Nowy właściciel Ligoty zmarł w 1731 r. i cały majątek przejął jego małoletni syn Anton von Löwencron. Ligota była już wtedy dużą wsią, gdyż zamieszkiwało ją 11 chłopów, 3 średniaków (chłopów małorolnych), 7 zagrodników pańszczyźnianych, 5 wolnych zagrodników. We wsi była 1 karczma, zaś w ligockim folwarku był owczarz i bednarz. Razem wieś zamieszkiwało 37 rodzin.

W protokole wizytacyjnym z 1720 r. wspomniano o konflikcie między miejscowym ligockim dzierżawcą a kotorskim proboszczem. Przedstawiam poniżej fragment protokołu dotyczącego tego konfliktu: Proboszcz donosi, że kościół miał część pola, które w rzeczywistości posiada dzierżawca Gorka – oddane przez wspólnotę kościoła, jak przed śmiercią Mathias Krawek wyjaśnił proboszczowi¹⁴.

Protokół z 1728 r. opisuje dalszy ciąg konfliktu między kotorskim proboszczem Johannesem Ernstem a dzierżawcą o nazwisku Gorka, który około 1696 r. wydzierżawił od Kościoła 16 zagonów pola i obrabiał je koźmi proboszcza. Po latach ludzie zapomnieli, że zagony stanowią własność parafii, sam dzierżawca również poczuł się ich właścicielem. Jednak na łożu śmierci Mathias Krawek wyznał proboszczowi prawdę, ten zaś zażądał rozliczeń finansowych przy okazji wizyty w Ligocie w 3. niedzielę (rok nie jest podany). Gorka odmówił, proboszcz nie nalegał, lecz zwrócił się ze skargą do właściciela dóbr turawskich, Martina von Löwencron, ten jednak, będąc wyznania ewangelickiego, stanął w konflikcie po stronie wieśniaków. Z dalszego opisu wynika, że kolejnym właścicielem spornych zagonów stał się niejaki Klimas, który doszedł do porozumienia z proboszczem. Cały opis jest nieco chaotyczny i rozwlekły, charakter pisma wskazuje na emocjonalne

¹¹ C. Kahl, *dz. cyt.*, s. 21.

¹² *Tamże*, s. 36.

¹³ G. Türk, *dz. cyt.* s. 11.

¹⁴ *Protokół wizytacyjny z 1720 r.*,

zaangażowanie piszącego – co utrudnia badania. Ciekawostką są polskie słowa wplecione w łaciński tekst¹⁵.

Na wydanej w 1736 r. bardzo dokładnej mapie Johanna Wolfganga Wielanda Principatus Silesiae Oppoliensis zaznaczono na terenie Ligoty Turawskiej 12 gospodarstw bauerów.

Wokół Ligoty w 1731 r. było dużo stawów: Lomacz – Lomaczker, Ostrow – Ostrower, Ligocki – Ellguter, Drugi Ligocki, Oczionto – wtedy już łąka między Kadłubem a Ligotą. 20.02.1746 r. Anton von Löwencron poślubił Annę Barbarę von Garnier. Po przedwczesnej śmierci Antona majątek turawski dostał się we władanie rodziny Garnier. Chociaż Anna Barbara wyszła drugi raz za mąż, wszystkie jej dzieci z obu małżeństw zmarły bardzo wcześnie, przed jej zgonem. W 1766 r. Anna Barbara von Garnier urządziła w Ellgut – Turawie (Ligocie) „filiałę” pod wezwaniem św. Katarzyny¹⁶. W swym testamencie w 1804 r. ofiarowała kościołowi w Ligocie i Zakrzowie po 100 talarów. Najprawdopodobniej Anna Barbara zbudowała lub przyczyniła się do powstania szkoły w Ligocie, gdyż drewnianą szkołę zbudowano w Ligocie na miejscu obecnej w 1776 r.¹⁷

W 1770 r. plony na Śląsku były bardzo złe, gdyż długo padał deszcz i uprawy wygniły. Zboże osiągnęło bardzo wysoką cenę. W Turawie zbudowano wtedy murowaną winiarnię na podwórku obok pałacu, a w folwarku Ligota Turawska tuczarnię i pralnię. Kolejne bardzo ważne informacje dotyczące Ligoty są zawarte w publikacji Beyträge zur Beschreibung von Schlesien z 1784 roku. Przedstawiam informacje zawarte w publikacji, a dotyczące tej miejscowości: Ellgut – Turawa Pan hrabia Gaschin ma usługne gospodarstwo, kościół, szkoła, 23 kmieci, 10 ogrodników, 6 chałupników. Ta wieś ma słabe gleby¹⁸.

W 1813 r. w Ligota Turawska otrzymała miejscowego kapłana lokalistę. Ważne informacje dotyczące wsi zawarto w akcie fundacyjnym lokalii spisany 9.04.1813 r. Obecni przy podpisaniu aktu byli ławnicy Joseph Farris i Martin Grzeschick, obaj gospodarze. Co wydaje się bardzo dziwne, nie był obecny sołtys, być może urząd ten nie był wtedy obsadzony. Ligotę zamieszkiwało w 1813 r. 23 gospodarzy, 12 zagrodników, 9 chałupników.

Gospodarze:

Franz Gollaschek

Michal Kubuss

Maciek Moch

Joseph Farys

Andras Grzeschik

Joseph Kaleja

Wawrzin Staisch

Thomas Grysczyck

Franz Schikora

Martin Grzeschik

Wawrzin Bartylla

Bartek Duda

¹⁵ *Protokół wizytacyjny z 1728 r.*, Archiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu.

¹⁶ ks. A. Weltzel, *dz. cyt.*, s. 67.

¹⁷ C. Herold, *dz. cyt.*, s. 197.

¹⁸ F. A. Zimmermann, *dz. cyt.*, s. 72.

Wawrzin Panitz
Blasek Plottnick
Kuba Woyczyzyck
Andras Moch
Wawrzin Zybon
Paul Kupka
Mathus Dziuba
Peter Misch
Jaisch Duda
Thomas Grysczyck
Peter Woyczyzyck.

Zagrodnicy:
Thomas Galla
Johann Wodniock
Bartek Plottnick
Michal Staisch
Paul Grzeschick
Simon Kmitta
Maciek Soika
Kuba Jainta
Kuba Kulawick
Grzesch Skiba
Grześ Jainczyck
Kuba Bartylla.

Chałupnicy:
Grześ Madera
Michal Jainczyck
Andras Farrys
Michal Staisch
Kuba Jainczyck
Sobek Jainczyck
Bartek Staisch
Jacob Langosch
Martin Grzeschick (tłum. Patrycja Kałuża).

W Ligocie wraz z Kolonią przed rokiem 1821 zamieszkiwało 335 mieszkańców. Urząd pocztowy dla tej miejscowości był w Opolu¹⁹.

W 1842 r. w ligockiej szkole pracował jeden nauczyciel – Lehrer i pomocnik – Hilfslehrer, zaś uczniów do szkoły uczęszczało 293. Do szkoły tej uczęszczały również dzieci z Kadłuba i Zakrzowa. Nadzór nad szkołą prowadził Schulinspektor z Opola²⁰. Poczta dla

¹⁹ L. Krug, *dz. cyt.*, s. 357.

²⁰ Schematismus oder..., *dz. cyt.*, s. 118.

Ligoty dalej znajdowała się w Opolu. W 1852 r. dziennik urzędowy gubernatora Opolu poinformował, że zmarł w Ligocie nauczyciel i organista Bernatzky²¹.

Kolejne informacje o Ligocie przekazał J. G. Knie w publikacji *Alphabetisch statistisch topographische...* z 1845 r. oto najważniejsze fragmenty tej publikacji: Jeden folwark na wschodnim krańcu wsi 77 domów mieszkalnych, 695 mieszkańców, 13 ewangelików, 3 Żydów. Katolicki kościół, do którego należy Kadłub. Kościół Ligocki był obsługiwany mszą św. co trzecią niedzielę. Z powodu przyrostu naturalnego ludności objął w roku 1813 stanowisko [księdza] lokalisty pan Latussek, który obecnie pełni funkcję biskupa pomocniczego, jak również dziekana (biskupstwo?). Do 1839 r. rozliczała się lokalnia z proboszczem kotorskim. Otrzymywał rocznie 13 rtl, 25 gr, 6 fenigów[1 reichstalar = 24 groszom srebrnym]. Jednakże przez powyższe porównanie miejscowości, otrzymywał proboszcz w Kotorzu bez dodatkowych rozliczeń 7,5 rtl. Przy tworzeniu tej Lokalii 1812–13 był przyłączony Zakrzów z Kolonią i Poliwodą, od parafii Zębówice pow. Olesno odłączone i do Ligoty przyłączone, od której wszystkie dochody dostał. Opieka kościoła i szkoły Pan Majoratu. 1 katolicka szkoła, dla 5 wsi należących do parafii, 1 nauczyciel i 1 pomocnik nauczyciela. 1 smolarnia ¼ mili w kierunku północno-zachodnim. 1 kowal, 1 piekarz, 600 owiec. (tłum. A. Kupka)

W odległości 2 km na północny zachód od wsi znajdowała się tzw. mielarnia (mielerz), czyli piec, w którym węglarze wypalali węgiel drzewny. W piecu mielarzowym prócz węgla drzewnego wywarzano również smołę.

W szkole w 1842 r. uczyło się 293 dzieci.

W 1848 r. wieś zamieszkiwało 785 mieszkańców, a już w 1861 r. aż 838. W tym czasie w miejscowości znajdowały się 104 domy mieszkalne.²²

Liczba mieszkańców Ligoty Turawskiej w latach 1818–1939

1818	1840	1861	1885	1910	1925	1939
335	695	838	844	972	972	1014

W 1846 r. w Ligocie mieszkało 700 mieszkańców²³. Wiele bezcennych informacji jest zawartych w księgach metrykalnych. W 1846 r. leśniczym w Ligocie był Julius Glätzer. W księgach metrykalnych zapisana jest informacja, że zmarł wtedy leśniczemu jego roczny syn Eduart. W 1878 r. zmarł w Ligocie w wieku 70 lat leśniczy (Förster) Lipp Stephann. W tym samym roku leśniczemu Stephannowi Hylla zmarła córka Franciska. Rok później Schwedzie Josephowi – leśniczemu, zmarł syn, który również nosił imię Joseph²⁴.

31.12.1859 r. zostało zawarte prywatne porozumienie pomiędzy ligockim lokalistą a mieszkańcami Ligoty w prawie terminu oddania dotacji. Zgodnie z aktem fundacyjnym naturalia, które miały być oddane dn. 1.12.1859 r., kazano oddać lokaliście dopiero dn.

²¹ Amtsblatt des Königlichen..., dz. cyt., s. 267.

²² I. Stasch, *Z fizjografii Ligoty Turawskiej*, praca dyplomowa, 1964.

²³ H. J. Meyer, *Das grosse Conversations-Lexicon für die gebildeten Stände: In Verbindung mit Staatsmännern, Gelehrten, Künstlern und Technikern herausgegeben*, Breslau, 1846, T. 1–6, s. 455.

²⁴ Ligocka księga zmarłych.

1.12.1860 r. Dokument w dn. 31.12.1859 r. podpisali: Misch – sołtys, Hattwich – lokalista w Ligocie.²⁵

Kolejne informacje na temat Ligoty przekazał Felix Triest w publikacji *Topographisches Handbuch von Oberschlesien* z 1864 r. Ligota Turawska, położona w odległości ponad 3,5 mili od Opola, otoczona lasem, składa się z 17 zagród chłopskich, 11 zagrodników i 46 chałupników. Do tych wyżej wymienionych posesji należy powierzchnia 1619 mórg i 83 rutów² [1 morga – 2500 m², 1 ruta² – 25 m²]. Dawniej były tutaj 23 zagrody chłopskie, 12 zagrodników i 9 chałupników. Sporadycznie istniejący totalny podział [rozpad?] majątku spowodował tak duży przyrost chałupników.

Obrzeża wsi dotykają drogi wiodącej z Ozimka do Kluczborka, jak również drogi prowadzącej do Olesna.

Znajduje się tutaj stary katolicki kościół i stara szkoła. Ów kościół i szkoła są zbudowane z drewna. Kościół był początkowo tylko kościołem filialnym kościoła w Kotorzu Wielkim, ale od 1813 roku jest lokalią dla 2196 parafian.

Wysokość podatków w skali rocznej: 120 talarów podatku gruntowego, 276 talarów podatku dochodowego, 12 talarów podatku przemysłowego²⁶. (tłum. A. Kupka)

Kolejne informacje dotyczące Ligockiego folwarku zawarte są w *Güteradressbuch Schlesien 1873/Oppeln*. Przedstawiam te informacje w całości:

Ellguth – Turawa Powierzchnia: 5669 mórg (z czego 1051 pola, 113 łąk, lasów 4505) Podatku od nieruchomości – 2197 Właściciel-Graf Carl von Garnier w Turawie Dzierżawca majątku – Stockmann²⁷.

Informacje na temat Ligoty ukazały się w książce, która została wydana w Hiszpanii w 1864 r. Oto ten krótki tekst w oryginalnej hiszpańskiej pisowni i jego tłumaczenie – ELLGUTH-TURAWA, lugar de Prusia, en Silesia, regencia y circulo de Oppeln. Pob. 700 hab. – ELLGUTH-TURAWA, Prusy, Śląska regencia i koło Opola. Populacja 700 mieszkańców²⁸.

W 1881 r. przez wiele dni padał deszcz, który zakończył się powodzią, dlatego w ramach zwalczania bezrobocia wybudowano i utwardzono wtedy drogę „szlakówkę” prowadzącą z Bierdzan do Turawy. Do budowy tej drogi wykorzystano żużel z byłej huty w Poliwodzie.

W latach dziewięćdziesiątych XIX w. majątek w Ligocie miał obszar 1677 ha, z czego 1225 ha to las, 48 ha łąk, 23 ha ogrodu. W majątku znajdowało się 17 studni. Strażnikiem w folwarku był Gustav Unspah, zaś inspektorem Wolff²⁹. Pod koniec XIX wieku i na początku XX w. obszar ligockiego folwarku trochę się zmniejszył, gdyż część ziem została sprzedana, lecz był dalej duży, gdyż miał powierzchnię 1447,3 ha – folwarczne pole sięgało od „zakrzowskiej drogi” aż do lasu w kierunku Bierdzan. Zdarzało się również, że dochodziło do

²⁵ Dokument założenia lokalii w Ligocie Turawskiej.

²⁶ F. Triest, *dz. cyt.*, s. 108.

²⁷ http://wiki-de.genealogy.net/G%C3%BCteradressbuch_Schlesien_1873/Oppeln (17.08.2010).

²⁸ *Novísimo diccionario geográfico, histórico, pintoresco universal: descripción física, histórica, política, comercial, estadística, industrial, científica, literaria, artística, religiosa, moral, etc. de todas las partes del mundo*, Librería Española, 1864, s. 483.

²⁹ D. Pastorff, *Schlesisches Güter-Adressbuch: Verzeichnis sämtlicher Rittergüter und selbständigen Gutsbezirke, sowie derjenigen grösseren Landgüter in der Provinz Schlesien, welche innerhalb des Gemeinde-Verbandes mit einem Grundsteuer-Reinertrage von mindestens 500 Thalern veranlagt worden*, Korn, 1894, s. 414.

zamiany działek. Moja babcia z Kadłuba posiadała w lesie na „sołniskach” koło „Samantu” 40-arową łąkę, zamieniła się z grafem Garnierem i dostała 15-arową łąkę w Zakrzowie Turawskim. Jednak zbierała z tej małej łąki więcej siana niż wcześniej z „sołnisek”, bo jak oznacza nazwa tych łąk, trawę z nich zjadały sarny. W ligockim folwarku pracowali głównie miejscowi mieszkańcy. Hodowano w nim szczególnie dużo owiec, w 1852 r. aż 600. Mój pradziadek Kacper Farys również pracował w ligockim majątku, orał pole wołami. Wspominał, że jak zadzwoniły dzwony na anioł pański o godz. 12.00, to woły zatrzymywały się na polu i nie chciały dłużej pracować. Długoletnim i ostatnim zarządcą (Vogtem) ligockiego folwarku był Johann Bartylla. Gdy graf Garnier mianował go na tym stanowisku, wypowiedział następujące słowa do pracowników majątku: Jak ta łołcha joł tu osadzu, tak wy mołcie go słuchać.

W 1903 r. był pożar folwarku w Ligocie, nie wiadomo, jakie były uszkodzenia. W latach 1901–1903 Hubertus von Garnier wybudował pierwszy odcinek wąskotorowej kolejki leśnej sięgający od stacji w Kotorzu Małym aż do „Dreiecka” – rozwidlenia „szlakówki” do Bierdzan i Ligoty Turawskiej. W latach 1906–1913 wybudowano następny etap kolejki, aż do skrzyżowania dróg Bierdzany–Ligota. W ciągu następnych lat bieg tych torów jeszcze wydłużono. Starsi mieszkańcy Ligoty twierdzą, że poprowadzono linię wąskotorową między „Kuchniową Górą” a stacją kolejową w Zębowicach – w Ligocie wydobywano żwir, który przewożono do stacji kolejowej w Zębowicach. Najprawdopodobniej jeszcze w okresie międzywojennym kolejkę zlikwidowano, jednak żwirowisko na „Kuchniowej Górze” dalej funkcjonowało. Jeżeli ktoś chciał zakupić żwir, to „grofski Fejszter” wpuszczał do żwirowiska. Samemu trzeba było nakopać żwiru. Przy wyjeździe należało uiścić odpowiednią opłatę, wtedy leśniczy otwierał szlaban i można było opuścić żwirowisko.

Kierownikiem ligockiej szkoły przed I wojną światową był Karl Günther. Obiekt szkolny został rozbudowany w 1911 r.³⁰ Dobudowano wtedy 2. i 3. kondygnację budynku i powstały wtedy nowe mieszkania dla nauczycieli³¹.

W czasie I wojny światowej Ligota poniosła duże straty, w latach 1914–1918 śmierć poniosło 30 mieszkańców. W pierwszym roku wojny dwóch mieszkańców zginęło na froncie niemiecko-francuskim: Grzeschik Johann i Schikora Bernard. W roku następnym na froncie śmierć ponieśli: Grzeschik Peter – Francja, Kensy Ignatz – Francja, Moch Josef – Karpaty, Prukop Johann – Korzenica, Jonczyk Paul – Kalenje, Wiench Peter – Champangne, Farys Peter – Rosja, Kensy August – Francja. Bardzo tragiczny był rok 1916, na frontach I wojny światowej śmierć poniosło aż 10 mieszkańców Ligoty: Stasch Johann – Wolfenbüttel, Przybyła Valentin, Janczyk Johann-Europa Zach., Kurowski Vincent-Somme, Syga Karl – Somme, Zybon Johann – Baranowitschi, Wodniok Vinzent – Pozieres Contalmaisce, Janta Josef – Lungenschus, Günther Karl – Somme, Przybyła Peter. W 1917 r. na frontach I wojny światowej śmierć poniosło 4 mieszkańców Ligoty: Grzeschik Franz-Bauchscha, Fenger Leo – Laon, Moj Konstantin, Mazur Richard – Quentin. W ostatnim roku I wojny światowej śmierć poniosło 6 mieszkańców Ligoty: Grzeschik Josef – Francja, Janczyk Peter – Moyenville, Kurowski Paul – Avre, Janta Vincent – Langpont, Janczyk Josef, Kurowski Peter – Argonnenwald.

³⁰ C. Herold, *Schematismus der öffentlichen katholischen und evangelischen Volksschulen des Reg. Bez. Oppeln*, Breslau, 1911, s. 242.

³¹ C. Herold, *Schematismus der Volksschulen...*, dz. cyt., s. 197.

Wielki pożar wybuchł w Ligocie Turawskiej w 1915 r. W niedzielę 13 czerwca w odpust św. Antoniego, dwaj chłopcy: piekarczyk – uczeń piekarski i Wincenty Frasek palili papierosy z tyłu domu, w wysokiej trawie. Trawa zapaliła się i chłopcy zaczęli uciekać, a ogień gonił ich. Najpierw zapaliła się stodoła i dom u Johanna Grzesika (Strzelczyk), następnie u ich sąsiada Józefy i Lorenza Gryszczyka (Panicz), następnie Farysa (Panicz). Ogień za chłopakami przeszedł na drugą stronę do Grzesika (Wojtka), obecnie Frasek. Zapalił się chlew w domu zakonnym. Chłopcy zatrzymali się na „Klosterstrasse” i ogień również się zatrzymał. W czasie pożaru budynki nie uległy całkowitemu spaleni, tylko ich dachy. Wkrótce usunięto uszkodzenia, obiekty otrzymały nowe pokrycia – czarną dachówkę ceramiczną³².

Okres międzywojenny

Po I wojnie światowej mieszkańcy Śląska sami mieli zdecydować o swojej przynależności państwowej, czy chcą należeć do Polski czy do Niemiec. W czasie plebiscytu w marcu 1921 r. w Ligocie Turawskiej za Polską głosowało 307 mieszkańców, zaś za Niemcami 316.

Wiele ważnych informacji zostało zawartych w piśmie urzędowym – „Oppelner Kreisblatt – Opolski Orędownik powiatowy”, po I wojnie światowej.

W 1920 r. poinformowano w nim, że obowiązują w Niemczech kartki na mięso, których rozdzielaniem zajmowali się sołtysi i naczelnicy dóbr samodzielnych. Były również kartki na chleb, cukier, węgiel³³.

Po I wojnie światowej na terenie Śląska działały grupy przestępcze. W Ligocie Turawskiej doszło do incydentu: w czasie uroczystości weselnej przestępca z użyciem broni ranili uczestników imprezy. Przedstawiam w całości treść dotyczącą tego napadu zawartą w „Oppelner Kreisblatt – Opolskim Orędowniku powiatowym” (pisownia zgodna z oryginałem):

W nocy na 21.07.1920 r. w karczmie pana Mazura w Turawskiej Ligocie, powiat Opolski, podczas pewnego wesela niebezpiecznie raniony został stolarz Wilhelm Maleja, ugodzony strzałem w pierś; robotnik hutniczy Tomasz Lux i stolarz Ignacy Kasprzik, ugodzeni w uda strzałami z rewolweru, ranieni zostali ciężko a mularz Stefan Janczyk lżej przez 5–6 nieznanych, którzy wmieszali się byli do towarzystwa weselnego.

Trzech z tych sprawców oznaczają w sposób następujący:

Liczył 28 do 29 lat, o pełnej czerwonej twarzy, gołowąsy, w brunatnym, karowanym ubraniu; szczególne oznaki: dwie podpadające szczyby w zębach górnej szczęki; wysoki był 1,65 m i tęgi.

Liczył 22 lata, o bladej twarzy, niebieskich oczach i o orlim nosie, w szarem ubraniu wojskowym, 1,56 m wysokości.

Liczył około 20 do 21 lat, w szarem ubraniu wojskowym albo w ciemnym ubraniu jakietowym i szarych kamaszach powiązkowych, o szczupłej twarzy i czerwonych licach, wysmukłego wzrostu, 1,78 do 1,80 m wysoki, albo też średniego wzrostu 1,65 do 1,70 m. Jeden z nich prawdopodobnie był pewien Długaiczek z Schombergu³⁴.

³² Hildegarda Strzelczyk wywiad.

³³ „Oppelner Kreisblatt – Opolski Orędownik powiatowy” nr 19, 5.05.1920.

³⁴ Szombierki – dzielnica Bytomia.

Policjant: Paul Koziolak

Dróżnik: Johann Wodniok

Zarządca folwarku: Johann Bartylla.

Najbardziej popularne nazwiska w Ligocie, według ilości rodzin: Grzeschik – 24, Wodniok – 9, Stasch – 8, Grysczyk – 7, Kurowski – 7, Moch – 7, Panitz – 7, Kensy – 6.

W 1930 r. ligocką parafię objął ksiądz Józef Christen. Już po sześciu latach, 19 lipca 1936 r., zaprosił kardynała Adolfa Bertrama na konsekrację nowo wybudowanego kościoła. Świątynię tę budowali sami parafianie w latach 1935–1936. Murarzami byli głównie członkowie rady parafialnej.

W dniu 25 maja 1934 r. hrabia Turawy sprzedał ministerstwu żeglugi i transportu Rzeszy Niemieckiej za ogromną kwotę 1 630 000 marek część swoich ziem potrzebnych w związku z budową Jeziora Turawskiego, w tym też i całość ziemi folwarku ligockiego, z wyjątkiem 100 morgów ziemi, gdzie zalegały pokłady dobrej gliny. Garnier zamierzał w przyszłości wybudować w Ligocie nową cegielnię, plany te pokrzyżowała oczywiście II wojna światowa. Po sprzedaży „majątku” w Ligocie w latach 30. XX w. pole folwarczne podzielono dla „siedlerów”, resztę wydzierżawili mieszkańcy Ligoty. Budynki folwarczne po parcelacji otrzymali przesiedleńcy – państwo Kozak. Obok tych zabudowań znajdowały się dwa duże domy folwarczne, w których mieszkali: Agnieszka Pastuch, Gertruda Sikora, Marta Szweda, Grela. Domy to były lepianki kryte papą, już w okresie międzywojennym były w złym stanie technicznym. Jeden z nich spalił się w czasie II wojny światowej. W Ligocie na gruntach rozparcelowanego folwarku hrabiego von Garnier na Siedlungu osiedlono następujących rolników: Loch Maria i Alojzy ze Szczedrzyka, Joniec Walenty i Gertruda z Pustkowa, Sowa Maria i Thomas, Kokot Maria i Leonard i Zyla Maria i Franz – wszyscy ze Szczedrzyka. Na tym ostatnim wymienionym gospodarstwie osiedlono na „wycugu” ich rodziców Reguła Walentyna z małżonką. Następni „siedlerzy” to: Koj Florentyna i Teodor, Wycisk Maria i Johann z Pustkowa, Joniec Łucja i Johann ze Szczedrzyka. Jako pierwsi i jedyni z Zamościa w czerwcu 1938 r. osiedlili się w Ligocie Jonczyk Małgorzata i Izydor. Osiedle w Ligocie budował mistrz Kunisch, a następnie Engels, zaś budowę nadzorował inż. Józef Kornek z Nowej Wsi Królewskiej³⁷. Instalację elektryczną w budynkach wykonał Edwin Moraw, z pochodzenia Czech.

Wieloletnim sołtysem Ligoty Turawskiej był Franz Grzeschik, urząd ten pełnił w latach 1918–1945. Po zakończeniu wojny został internowany i wywieziony w głąb Rosji, już nie powrócił z zsyłki, gdyż zmarł na ziemi radzieckiej. Leśniczymi – Fejsztrami przed 1945 rokiem w Ligocie byli: Barcik, Schirdewahn, zaś w leśniczówce folwarcznej: Parusel, Carl von Garnier, a od 1936 r. – Klose³⁸.

W okresie międzywojennym na terenie Ligoty Turawskiej funkcjonowały liczne zakłady rzemieślnicze i sklepy. Zakład kowalski prowadził Josef Mendel. Pod koniec wojny był internowany przez Rosjan, powrócił i dalej prowadził kuźnię. Druga kuźnia znajdowała się na Kolonii pomiędzy zabudowaniami dwóch rodzin Jancyk, po wojnie obiekt został zlikwidowany. Na terenie wsi były trzy zakłady stolarskie, pierwszy Lorenza Schwientka przy ul. Dwojskiej, zakład ten obecnie dalej istnieje i prowadzi go Ryszard Wiora; przy ulicy

³⁷ A. Kupka, „Fala”.

³⁸ A. Kupka, *O naszych rolnikach*, [w:] „Fala” 1/2005.

Głównej były dwie stolarnie, Wiktora Stasia i Ignatza Kasprzyka, obecnie oba zakłady nieczynne.

Zegarki naprawiał zegarmistrz Kurzacki, który mieszkał jako komornik przy ul. Głównej u p. Grysczyk (Panicz). Miejscowy szewc Panic, który mieszkał obok domu zakonnego, szył nawet nowe buty. Kołodziej Józef Moch zmarł w ZSRR, był internowany przez wojska radzieckie.

Wiktor Janta naprzeciw pp. Panicz (Farys) prowadził sklep kolonialny, z dużym wyborem towaru, np. można było zakupić żywność, ale także artykuły przemysłowe: naftę, chodaki. Jego ojciec i siostry byli krawcami, szyli ubrania na sprzedaż. Na zewnątrz budynku zawieszony był automat do sprzedaży tabliczek czekolady. Po wojnie w obiekcie tym GS prowadził sklep z artykułami rolniczymi.

W okresie międzywojennym na „Łuncu” u Sikory był mały sklep spożywczy, w czasie wojny zlikwidowany. Kolejny sklep spożywczy był u Miki (Świtała), w okresie powojennym prowadzony przez GS. Naprzeciw kościoła sklep spożywczy prowadzili pp. Michalik (Michalczyk), po wojnie placówkę zlikwidowano.

Masarnia znajdowała się u Janty (Grysczyk). „Nanik” Janta sam produkował wyroby i sprzedawał. Po wojnie sklep wędliniarski prowadził GS. Obecnie masarnia nieczynna. Masarnia i karczma z dużą salą była własnością Karola Dawida. Obiekt był wydzierżawiony przez p. Plewnię. Po wojnie przez wiele lat karczmę dzierżawił Szwejda, później GS. Druga masarnia i karczma z dobudowaną obok salą taneczną – parterowy długi wąski budynek, znajdowała się u Lesia. W czasie II wojny światowej w sali byli zakwaterowani żołnierze niemieccy. Salę spalili Rosjanie i pp. Leś jej nie odbudowali.

Na terenie wsi były dwie piekarnie wraz ze sklepami u Warsitza i Fraska. Po wojnie funkcjonowała piekarnia u pp. Frasek, wydzierżawiona przez GS.

Ligota Turawska w czasie II wojny światowej

Pod koniec lata 1939 r. w Ligocie Turawskiej na boisku i w sali u p. Lesia stacjonował Wehrmacht. 1 września wojsko to wyruszyło na front.

W czasie wojny na terenie Ligoty Turawskiej stacjonowało wojsko niemieckie, przed wyruszeniem na front. W 2010 r. ukazały się drukiem wspomnienia Williego Kubika, którego powołano do wojska w 1941 r. do 13. oddziału rozpoznania pancernego w Sondershausen w Turynii. Przedstawiam fragment jego wspomnień z pobytu w Ligocie Turawskiej. W czerwcu kompania „na kołach” wyruszyła do Ellguth – Turawa i Fichten (Kadłub Turawski), dwóch niewielkich wiosek na Śląsku. Następne dni spędziliśmy na ćwiczeniach musztry, rozkładaniu i składaniu broni i apelach. Podczas apeli sprawdzano głównie stan naszego wyposażenia. Po co wszystko? Nikt nie znał odpowiedzi. Mijają dni. Wspaniała pogoda utrzymuje się jeszcze przez Zielone Świątki. Oddział otrzymał nowego szefa, rotmistrza von Schulenburga. Z okazji objęcia stanowiska funduje piwo i szampana, a zabawa kończy się tańcami. 19.06.1941 r. pożegnali się z gospodarzami, u których byli zakwaterowani. Krótko przed godz. 7 pojazdy sformowały kolumnę na wiejskiej drodze. Cztery lekkie pancerne pojazdy zwiadowcze, ustawiły się obok wiejskiego posterunku. Pożegnali się z wieloma mieszkańcami wsi. O godz. 7.00 wyjechali przez Hochfelde, Radau, Guttenberg, Kattowitz³⁹.

³⁹ W. Kubik, *Przeżyłem ... Dziennik niemieckiego czołgisty 1941–1945*, Gdańsk 2010, s. 13, 14.

Na początku wojny wcielano do wojska głównie starszych mężczyzn. W czasie wojny bardzo zmieniło się życie mieszkańców, gdyż obowiązywały przymusowe dostawy mleka, trzody chlewnej, bydła. W rodzinach, gdzie brakowało rąk do pracy, zostali przydzieleni robotnicy przymusowi z Polski i Ukrainy. W Ligocie Turawskiej było ich zaledwie sześciu – 3 mężczyzn i 3 kobiety. Wydaje mi się, że położenie tych pracowników było dosyć dobre: wiadomo, że pracowali ciężko, lecz byli dobrze traktowani. Razem z właścicielami zasiadali do wspólnego stołu, chociaż takie zachowanie było zakazane przez władze hitlerowskie. Jeden z tych pracowników przymusowych, pan Parzybut, często odwiedzał swoją rodzinę, która mieszkała pod Lublińcem. Prawie wszyscy robotnicy przymusowi zostali jeszcze dobrowolnie po wojnie przez dłuższy czas w Ligocie Turawskiej ze „swoimi gospodarzami”. Byłemu robotnikowi przymusowemu, który nazywał się Banachowski, jego „ligoccy gospodarze” urządzili po wojnie huczne wesele. Kontakty towarzyskie byłych robotników przymusowych z mieszkańcami Ligoty przetrwały jeszcze w okresie powojennym przez wiele lat.

Na początku 1944 r. zbudowano w Ligocie Turawskiej wzdłuż ulicy Dworskiej, obok byłego folwarku, drewniany barak, w którym mieszkali jeńcy polscy, było ich najprawdopodobniej kilkudziesięciu. Jeńcy ci pracowali w lesie przy wycince drzew. Obok baraku wykopali sobie studnię, która istniała jeszcze parę lat temu. Jeńcy polscy otrzymywali głodowe racje żywnościowe, dlatego też po zakończonej pracy w lesie, w zamian za wyżywienie pomagali w pracach miejscowym mieszkańcom, np. rąbiąc drzewo na opał. Przed wejściem Rosjan w styczniu 1945 r. wszyscy jeńcy zostali ewakuowani.

Niestety, nie zachowały się żadne dokumenty dotyczące pracujących przymusowo w Ligocie jeńców. Najprawdopodobniej w Ligocie było komando pracy Stalagu 344 Lamsdorf – Łambinowice. Wiadomo tylko, że w okresie powojennym drewniany barak został rozebrany. W czasie wojny w Ligocie odbywały się cotygodniowe pokazy filmów propagandowych w sali u Lesia. Filmy te pokazywały głównie chwile tryumfu wojsk niemieckich, jednak mieszkańcy wiedzieli, że nadchodzą dni klęski. Gdy ogłaszano naloty – „Fliegeralarm”, mieszkańcy chowali się w piwnicach lub ziemiankach wykopanych w ogrodach albo w lesie. Bardzo ciekawe było zachowanie angielskich jeńców wojennych, stacjonujących w Turawie, którzy nie uciekali w chwili nalotu bombowego, tylko machali pilotom białymi chusteczkami. Anglicy zbudowali nitkę kolejki wąskotorowej (Waldbahn) do Ligoty Turawskiej, aż do boiska i magazynu towarowego, znajdującego się po drugiej stronie ulicy, obok posesji państwa Grzesik. Pewnego razu w Ligocie spadł dodatkowy zbiornik paliwa z samolotu. Miejscowi chłopcy przemyślnie wykonali z niego łódkę. Latem 1944 r. zaczęto się przygotowywać do odparcia wojsk radzieckich. Wkrótce całe boisko wypełniło się drutem kolczastym i blachami w kształcie tunelu. Następnie przystąpiono do budowania linii obronnych wzdłuż lasu od Zakrzowa w kierunku Bierdzan. Okopy kopali głównie mieszkańcy Opola, przywożono ich do Ligoty autobusami. Zaś jeńcy włoscy, których było kilkudziesięciu w Ligocie Turawskiej, odlewali z betonu kopuły bunkrów. Gdy Włosi wracali po pracy do miejsca odpoczynku, gotowali sobie makaron – spaghetti. Nie otrzymywali chyba zbyt dużych racji żywnościowych, bo wkrótce zabrakło kotów we wsi. Miejscowe dzieci po zakończonych lekcjach nie śpieszyły się do swoich domów. Najpierw musiały odwiedzić Włochów – „Italioków”, którzy nieraz częstowali ich czekoladkami, uczyli języka włoskiego. Dzieciom bardzo podobały się ich dwupiętrowe łóżka rozłożone w sali u p. Dawidów. Po

codziennej pracy internowani Włosi włóczyli się po całej Ligocie, romansując z miejscowymi dziewczynami. Jeńcy angielscy otrzymywali paczki z Czerwonego Krzyża i nieraz obdarowywali ligockie dzieci smakołykami. Jednak nieuchronnie zbliżał się 21 stycznia 1945 roku.

W styczniu 1945 r. Rosjanie przełamali front na Wiśle. W Ligocie ogłoszono ewakuację, lecz było już za późno. Jeszcze przed wkroczeniem wojsk radzieckich do Ligoty 21.01.1945 r. w godzinach porannych około godziny ósmej zostali ewakuowani jeńcy włoscy. Pieszko udali się w kierunku Opola. Około godziny 10.30 przyjechali na białych koniach od strony Zakrzowa dwaj oficerowie niemieccy. Wypytywali miejscowe dzieci, jak wyglądają przygotowania do odparcia wojsk radzieckich, ilu żołnierzy niemieckich będzie broniło Ligoty. Oficerowie ci weszli do pustego budynku poczty i próbowali się połączyć telefonicznie. Następnie odjechali w kierunku Zakrzowa. Po latach mojemu ojcu wydaje się, że najprawdopodobniej był to rosyjski zwiad znający język niemiecki, przebrany w mundury Wehrmachtu. Jak przypomina sobie mój ojciec, Rosjanie wkroczyli do Ligoty w południe 21 stycznia 1945 r. Cała jego rodzina przezornie schroniła się w piwnicy. Wkrótce usłyszeli tupot wpadających Sowietów, lecz szczęśliwie Rosjanie nie odnaleźli ich kryjówek. Gdy wyszli z ukrycia po kilku godzinach, w stajni nie było już koni, a z domu zniknęły najcenniejsze rzeczy. Około godziny czternastej wojsko rosyjskie było ostrzeliwane przez dwa niemieckie samoloty. Samoloty te, wykonując pętlę, nadlatywały kilkakrotnie od strony ligockiego kościoła i ostrzeliwały z broni maszynowej kolumny Rosjan poruszających się wzdłuż ulicy Kadłubskiej koło Lesia. Rosjanie w panice schronili się w rowach, betonowych rurach mostkowych. Nie wiem, jakie były straty wśród wojska rosyjskiego, jednak po ataku Luftwaffe pozostały martwe konie. Większość mieszkańców Ligoty wyszła wtedy przed swoje obejścia i w milczeniu obserwowała kroczące wojska radzieckie. Przez kilkanaście godzin przejeżdżały czołgi, samochody ciężarowe z drewnianymi pakami i skrzypiące wozy ciągnięte przez malutkie konie, nazwane przez miejscową ludność „rusiołki”. Na wozach siedzieli uśmiechnięci żołdaci, którzy przy dźwiękach harmoszki śpiewali piosenki, jak to zdobędą Berlin.

24 stycznia 1945 roku pijany żołnierz radziecki, jadący na rowerze po Ligocie, spalił zabytkowy kościół z 1739 r., salę taneczną u Lesia, 2 domy mieszkalne i 5 stodół. Najprawdopodobniej podpaleń dokonał żołnierz sowiecki stacjonujący w Bierdzanach.

Rosjanie postrzelili wtedy pana Plotnika w brzuch, w wyniku rany postrzałowej nieszczęśnik umierał przez trzy dni. Jakie były motywy tych podpaleń, już się nie dowiemy, jak również tego, dlaczego podpalił wybrane zabudowania, dosyć oddalone od siebie. W Ligocie Turawskiej na obrzeżach wsi zamordowali Rosjanie, po okrutnym przesłuchaniu, miejscowego krawca Philippa Jantę. Znalaziono u niego flagi niemieckie, gdyż chciał je w przyszłości wykorzystać jako materiał krawiecki. Mój ojciec przypomina sobie, jak w czasie wojny pijany żołnierz radziecki ustawił całą jego rodzinę twarzami do ściany i chciał ich rozstrzelać serią z pepeszy. Rodzinę uratowała Ukrainka, będąca na robotach przymusowych w Ligocie Turawskiej. Przekonała krewkiego żołdaka do zaniechania mordy. Gdy pijany czerwonoarmista wyszedł na drogę, zastrzelił prowadzonego właśnie przez wieś niemieckiego jeńca wojennego, dopiero wtedy, zadowolony z siebie, położył się i mógł spokojnie zasnąć.

W czasie wojny u Panicza – Skiby była apteka wojsk rosyjskich, zaś u Strzelczyka mieszkali piekarze i kucharze rosyjscy. Gdy front zatrzymał się na Odrze, w Ligocie

urządzono w sali u Dawida, w Postamcie, w miejscowej szkole i plebanii szpital polowy. W pomieszczeniach obok sali, u państwa Dawidów, odbywały się zabiegi operacyjne. Rannych żołnierzy radzieckich przywożono na furmankach od strony Opoła, gdzie dalej trwały walki, gdyż front zatrzymał się na Odrze. Rannymi żołnierzami opiekowały się miejscowe dziewczyny. Na miejscowym cmentarzu grzebano zmarłych żołnierzy radzieckich. Trumny z prostych desek wykonali miejscowi rzemieślnicy. Na ligockim cmentarzu powstał masowy grób, najprawdopodobniej dla trzydziestu ośmiu żołnierzy⁴⁰. Pewnego razu, gdy zmarł ważny oficer, ciało jego wystawiono w sali u Dawida. Mój dziadek widział, jak żołnierze rosyjscy tańczyli wokół jego trumny, najprawdopodobniej nie lubili swojego przełożonego. Na ligockim cmentarzu miejscowi mieszkańcy pod nadzorem radzieckim zbudowali pomnik zwieńczony dużą czerwoną gwiazdą. Pomnik ten był zbudowany z czerwonej cegły, zabranej państwu Janta. Co wydaje się bardzo dziwne, latem w 1945 r., w czasie burzy piorun uderzył w ten pomnik i cały się rozsypał. Parę lat po wojnie odbyła się ekshumacja zwłok żołnierzy radzieckich, a ciała ich wywieziono na cmentarz w Opolu.

W lutym 1945 r. wywieszono plakaty, również w sąsiednich wioskach, w których radziecka Komendantura Wojskowa informowała, że wszyscy mężczyźni mają dobrowolnie zgłosić się w wyznaczonym dniu do punktu zbiorczego w Ligocie Turawskiej. Wszyscy ci, którzy się zgłosili, zostali wywiezieni w głąb Rosji.

Wiosną, gdy w Ligocie zaczęły się sianokosy, wszyscy dorośli mieszkańcy musieli kosić trawę, suszyć siano. Do pomocy mieszkańcom przywieziono około trzydziestu niemieckich jeńców, mieszkali oni w „Postamcie”, jednak żaden z nich nie miał na tyle odwagi, by uciec, choć po skończonej pracy mogli wieczorami sobie pochodzić po Ligocie, przesiadywać w barze, romansować z dziewczynami. Byli bardzo dobrze traktowani przez Rosjan. Gdy trawa była skoszona, siano wysuszone, to za pomocą prasy parowej wykonywano bale siana i układano je w stopy. Na początku lata 1945 r. zaczęły napadać na Ligotę bandy. Wojsko rosyjskie i jeńcy niemieccy pomagali mieszkańcom ich przepędzić. Jeńcy niemieccy dostali od rosyjskiego wojska broń i amunicję, dzięki czemu mogli walczyć razem z wojskiem rosyjskim z bandami. Po okresie sianokosów niemieccy jeńcy zostali wywiezieni w nieznanym kierunku.

W lipcu w 1945 r. Rosjanie prowadzili przez Ligotę jeńców niemieckich do Laskowic, razem z nimi szły ogromne ilości bydła zabrane wcześniej mieszkańcom. Wiele sztuk bydła padało w czasie drogi do Rosji. Cały jednak czas uzupełniano liczbę bydła, zabierając je po drodze innym gospodarzom. Gdy pewnego razu mój dziadek bawił się na drodze z kolegami, Rosjanie prowadzący kolejne stado krów przez Ligotę zabrali go i musiał prowadzić krowy aż do Laskowic. Wieczorem zatrzymali się w byłym folwarku. Musiał tam napoić i nakarmić krowy. Następnego dnia mógł powrócić do domu. Pod koniec lipca 1945 r. wojsko rosyjskie opuściło Ligotę Turawską.

Na terenie Gminy Turawa w połowie 1945 r. rozpoczęły działalność gminne komisje weryfikacyjne, które pracowały do końca grudnia 1946 r. Jeżeli ktoś nie czuł się Polakiem, musiał opuścić terytorium Śląska i był wysiedlony do Niemiec. Z Ligoty Turawskiej pięć rodzin zdecydowało się opuścić Śląsk. Musieli zgłosić się do punktu zbiorczego mieszczącego się w Opolu, na placu między dworcem wschodnim a obecną ulicą Katowicką.

⁴⁰ D. Tomczyk, *dz. cyt.*, s. 226.

Następnie czekali tam na transport kolejowy do Niemiec. W Opolu mieli jeszcze możliwość zmiany swej decyzji i mogli poddać się jeszcze raz weryfikacji narodowościowej. Dwie rodziny z Ligoty powróciły z Opolą, już jako Polacy. Szkoła w Ligocie nie uległa zniszczeniu w wyniku wojny, dlatego też jeszcze w 1945 r. zaczęła funkcjonować, jedynym wtedy nauczycielem w Ligocie był Władysław Mierzwiak. Był on opiekunem sześciu klas, więc zajęcia lekcyjne były dzielone. W poniedziałek, środę i piątek zajęcia miały klasy 1 i 2, zaś w pozostałe dni: wtorek, czwartek i sobotę – klasy 3–6.

Okres powojenny

Okres powojenny to był czas wyczekiwania na powrót jeńców wojennych. Niestety, mało powróciło mężczyzn wywiezionych za wschodnią granicę. Nieliczni wrócili dopiero w 1950 r. – pięć lat po zakończeniu wojny. Z Ligoty Turawskiej Józef M. i Wiktor M. uciekli ze zsyłki i pieszo powrócili do rodzinnej wsi z dalekiego ZSRR-u. Nigdy z przymusowych prac ani niewoli radzieckiej nie wracali byli członkowie NSDAP. Najprawdopodobniej najgorsze warunki mieli zesłańcy pracujący w Donbasie. Powracający z niewoli przynosili także smutne wiadomości o tych, którzy już nigdy nie powrócą do swoich bliskich, a zmarli na obcej radzieckiej ziemi z głodu i przepracowania.

W okresie powojennym dwaj polscy leśnicy z Ligoty dokonali mordy na byłych żołnierzach niemieckich. Przez wieś wracali do domu dwaj byli jeńcy niemieccy. Przechodzili drogą przez wieś, obok szkoły, w kierunku plebanii. Zobaczyli ich nowi dwaj leśnicy z Ligoty, którzy mieszkali w leśniczówce folwarcznej, należącej obecnie do obwodu oleskiego. Zatrzymali Niemców i postanowili zaprowadzić ich do sołtysa Franza Lesia. Zatrzymali się przed jego domem, obok spalonej w czasie wojny sali. Jeden z leśniczych poszedł po sołtysa. Drugi w czasie oczekiwania zastrzelił najpierw jednego bezbronnego Niemca, a następnie drugiego postrzelił w brzuch. Wezwano Siostrę Tomasję, która próbowała ratować rannego, lecz ten po długich mękach zmarł. Morderca – młody leśniczy – nie poniósł żadnej kary za swój czyn, gdyż mieszkańcy Ligoty byli zastraszeni przez powojenne władze polskie, a leśniczy kojarzył im się z taką władzą.

Po wojnie w miejscu poczty u Dawida był sklep spożywczy. Prowadziło go małżeństwo, które także skupowało mleko, produkowało masło i maślankę. Wyrobami handlowali także w Opolu. Na sklep w Ligocie dokonano napadu z bronią. Dwaj przestępcy przyjechali motocyklem i zrabowali pieniądze.

W okresie powojennym życie mieszkańców Ligoty zaczęło się normować. Już w 1950 r. Spółdzielnia Samopomoc Chłopska uruchomiła na terenie wsi piekarnię.

Jeszcze przed II wojną światową istniał w Ligocie klub sportowy. Po wojnie Jan Kulik zorganizował w 1949 r. Ludowy Zespół Sportowy. Parę lat później, w 1955 r., klub zaprzestał działalności. Reaktywował go w 1961 r. wówczas siedemnastoletni pan Helmut Staś wespół z R. Bartyłą, G. Przybyłą, J. Skibą. Zgłosili drużynę seniorów do rozgrywek w klasie „C”⁴¹.

W starym ligockim budynku „Postamtu” od 25.09.1954 r. miała siedzibę Gromadzka Rada Narodowa. W budynku tym mieścił się również ośrodek zdrowia i gabinet dentystyczny. W okresie późniejszym siedzibę GRN przeniesiono do Kadłuba Turawskiego. Na miejscu rozebranego budynku „Postamtu” powstała baza Spółdzielni Kółek Rolniczych w Ligocie. W

⁴¹ *Jak sobie radzą w Ligocie Tur.*, [w:] „Fala” 3/1992, s. 5.

połowie lat sześćdziesiątych XX w. Kółko Rolnicze skupiało 25 członków. We wsi mieszkało 8 rodzin repatrianckich⁴².

W 1956 r. poszerzono drogę między Ligotą a Bierdzanami, następnie ułożono asfalt. Rejonowe dożynki w Ligocie Turawkiej odbyły się w dn. 3.09.1961 r. Brali w nich udział także uczniowie ze Szkoły Podstawowej z Kadłuba Turawskiego, ubrani w piękne stroje krasnoludków z Królową Śniegu. W konkursie przebierańców zdobyli pierwsze miejsce i w nagrodę od Ludwika Twardawskiego – przewodniczącego Gromadzkiej Rady Narodowej w Ligocie Turawskiej, otrzymali kilkadziesiąt kilogramów cukierków⁴³.

Na początku lat osiemdziesiątych XX w. przeniesiono z Zakrzowa Turawskiego siedzibę Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej, założonej w 1979 r., do budynku na „siedlungu” – Osiedlu u p. Loch. Nowym jej prezesem został Wilfried Kulik z Ligoty, który zastąpił na tym stanowisku Piotra Nikolasa. Kierownikiem produkcji został Piotr Panicz. W Ligocie RSP przejęło majątek od Spółdzielni Kółek Rolniczych. Po latach świetności zakład ten zaczął upadać. RSP nie sprostało gospodarce wolnorynkowej w Polsce pokomunistycznej. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Ligocie Turawskiej ogłosiła upadłość w 1994 r. Ostatnim jej prezesem był Andrzej Maj z Opola, a kierownikiem produkcji Bonifacy Antkowiak. Pola zostały zwrócone członkom wkładowym.

26.03.1971 r. władze wydały dwa zezwolenia na rozbudowę ligockiej plebanii i budowę ogrodzenia wokół ligockiego cmentarza, które wykonano z kamienia wapiennego. W listopadzie 1985 r. na zebraniu wiejskim podjęto decyzję budowy remizy strażackiej w Ligocie. Powołano wtedy Społeczny Komitet Budowy Remizy Strażackiej w składzie: Antoni Pytel – przewodniczący, Jan Moch – z-ca przewodniczącego, Antoni Miś – kierownik budowy, Wilfried Kulik – sekretarz, Ewald Bartyla – skarbnik, Ludwik Joniec – magazynier. Ponadto członkami komitetu zostali wybrani: Franciszek Wójcik, Józef Wodniok i Henryk Kuliberda. Do prac budowlanych przystąpiono w marcu 1986 r. Prace przy budowie nabrały tempa w latach 1990–1992, gdy powołano nowy zarząd OSP, naczelnika Henryka Panicza i prezesa Jerzego Frencka. Do użytku remiza OSP w Ligocie Turawskiej została oddana w sobotę 26.09.1992 r.⁴⁴

W czasie otwarcia remizy mszę św. koncelebrował ks. dr Andrzej Hanich – Diecezjalny Duszpasterz Straży Pożarnych. Oprócz władz strażackich z Opola, obecny był także ówczesny wojewoda opolski Ryszard Zembaczyński.

Po zmianie ustroju politycznego w 1989 r. zaczęły się tworzyć struktury mniejszości narodowej w Ligocie Turawskiej. Lokalny zarząd ukonstytuował się 15.05.1990 r. w składzie:
Jan Tamm – przewodniczący
Jan Michalczyk – sekretarz
Rudolf Bartyla – skarbnik.

Ogromny był entuzjazm mieszkańców, że po tak długim okresie wyczekiwania mógł legalnie zaistnieć w miejscowej mowie język niemiecki, który po prawie pięćdziesięciu latach powrócił do szkół. Większość mieszkańców Ligoty wstąpiła do mniejszości niemieckiej. Wkrótce aż 577 osób złożyło deklaracje związkowe.

⁴² I. Stasch, *dz. cyt.*

⁴³ Kronika Szkoły Podstawowej w Kadłubie Turawskim.

⁴⁴ *Remiza OSP w Ligocie Tur. oddana do użytku*, [w:] „Fala” 4/1992, s. 9.

W 1994 r. wieś została strefonizowana. Dzięki dostępowi do Internetu i telewizji satelitarnej świat stał się o wiele bliższy.

2.03.1997 r. na zebraniu wiejskim podjęto decyzję rozbudowy miejscowej szkoły o salę gimnastyczną⁴⁵. Salę tę wybudowano w czynie społecznym, uroczyste otwarcie nastąpiło 1.09.2000 r. Po przeprowadzonej reformie szkolnictwa w 1999 r. i likwidacji sąsiednich szkół, utworzono na terenie Ligoty zbiorczą szkołę podstawową, obejmującą zasięgiem dzieci mieszkające we wsiach, które wchodziły w skład parafii Ligota Turawska. Również w 1999 r. przystąpiono do budowy wodociągu w Ligocie.

W 1999 r. Ligota Turawska była organizatorem gminnych dożynek.

Sołtysi w Ligocie Turawskiej w okresie powojennym zmieniali się dosyć często, przedstawiam ich w porządku chronologicznym:

Leś Franz – 1945–1948

Zybon Józef – 1948–1957

Mika Wiktor – 1957–1967

Matysek Józef – 1967–1975

Bartyła Rudolf – 1975 – pełniący obowiązki

Pytel Józef – 1975–1984

Pytel Antoni – 1984–1990

Liebe Rudolf – 1990–1999⁴⁶

Sołtysiem w 1999 r. została wybrana Danuta Matysek, której mieszkańcy zawdzięczają przeprowadzenie wielu inwestycji na terenie wsi. Zrezygnowała z funkcji dyrektora miejscowej szkoły, by móc aktywnie działać jako radna. Przez cały okres piastowania funkcji sołtysa aktywnie działała na rzecz środowiska lokalnego. Dzięki jej staraniom została wyasfaltowana z funduszy unijnych część ul. Dworskiej i Dobrodzieńskiej. Przełożono kostkę brukową koło kościoła i część chodnika. Wykonane zostały nowe przepusty z cokołami na ul. Dobrodzieńskiej, Głównej i Dworskiej. Powstały nowe punkty oświetleniowe na ul. Dworskiej i Ostrów. Odbudowano i odmulono rowy melioracyjne, zbudowano wiatę przystankową, a z funduszy sołectwa powstała wiatka na rowery i ścieżka ruchu rowerowego. Danuta Matysek była organizatorem licznych imprez środowiskowych. Wielkim jej osiągnięciem było utworzenie placu zabaw „pod bocianim gniazdem”. W 2004 r. z inicjatywy ówczesnego sołtysa Danuty Matysek założono w Ligocie Turawskiej przy ul. Głównej u pp. Panicz Wiejską Izbę Regionalną. Obecnie w izbie tej znajduje się bardzo dużo eksponatów i zaczyna już brakować miejsca na nowe. Bardzo często Wiejską Izbę Regionalną w Ligocie nazywa się „Małymi Bierkowicami”. W tym samym roku Ligota Turawska otrzymała wyróżnienie i nagrodę w wysokości 1 000 zł w kategorii Najlepszy projekt odnowy wsi za projekt pod nazwą Wiejska Izba Regionalna – otwarte miejsce spotkań.

W dn. 18 i 19.09.2004 r. odbyły się dożynki gminne w Ligocie Turawskiej. Pierwszego dnia zostało podpisane partnerstwo gminy Turawa i Saalfelder Höhe. Podpisali je wójtowie obu gmin Waldemar Kampa i Wolfgang Peter. Niedzielę dożynki tradycyjnie rozpoczęto wymarszem do kościoła z domu Henryka Panicza. Po południu z ciekawym programem artystycznym wystąpiły m.in. kabarety Grzegorza Stasiaka i Francika⁴⁷.

⁴⁵ Kronika Parafii Ligota Turawska.

⁴⁶ D. Matysek, *Mała monografia miejscowości Ligota Turawska*, praca dyplomowa.

⁴⁷ D. Matysek, *Gminne Dożynki 2004*, [w:] „Fala” 3/2004, s. 3.

Rada sołecka i Grupa Odnowy Wsi w dn. 15.11.2004 r. podjęła uchwałę nr 2/2004 o upamiętnianiu historii powstania ul. Osiedle w Ligocie Turawskim obeliskiem. Został postawiony przy skrzyżowaniu ul. Osiedle z drogą wojewódzką nr 463 na specjalnie przygotowanym podwyższeniu. Na blisko 10-tonowym obelisku zamontowano tablicę, na której w języku polskim i niemieckim spisano historię powstania tej ulicy i zamieszczono wykaz rodzin, które były przeniesione w 1938 r. z miejscowości zalanych wodami Jeziora Turawskiego. Przedsięwzięcie zostało wykonane dzięki wsparciu finansowym mieszkańców oraz pomocy Państwowej Straży Pożarnej z Opola. W czasie okolicznościowego festynu pod nazwą „piknik na Siedlungu”, po niesporach, 12.06.2005 r. obelisk został poświęcony⁴⁸.

26.03.2006 r. wybuchł pożar w Ligocie Turawskiej w zabudowaniach pp. Dawid i bardzo szybko przeniósł się na sąsiednie gospodarstwo pp. Leś. Parafianie pomogli pogorzelcom.

Tradycją Ligoty Turawskiej jest organizacja corocznych dożynek wiejskich.

20.07.2008 r. został zorganizowany festyn w Ligocie Turawskiej na „Siedlungu” z okazji 70-lecia powstania Osiedla. Inicjatorem uroczystości była rodzina Hildegardy i Pawła Kojów. Specjalnie na tą uroczystość przygotowano pieśń. Wiejska Izba Regionalna przygotowała pokoleniową wystawę rodzinnych fotografii. Impreza przy dobrej pogodzie i muzyce, smacznym śląskim kołaczku udała się, a zabawa trwała do późnych godzin nocnych.

W tym samym roku 30 września odbyły się w Ligocie tradycyjne dożynki wiejskie. Koronę zniwniokową wykonały panie z ul. Dworskiej. Po uroczystej sumie odbyło się spotkanie mieszkańców przy kawie i słodkich wypiekach, które było dziełem pań z ul. Dobrodzieńskiej i Kadłubskiej.

Sołtysiem Ligoty Turawskiej w 2007 r. została Agnieszka Kasprzyk. Dzięki jej staraniom został wyasfaltowany kolejny odcinek ulicy Dobrodzieńskiej. Jak nakazuje tradycja, każda nowo wykonana inwestycja w Ligocie Turawskiej musi być poświęcona, dlatego też 25.05.2008 r. został poświęcony długo oczekiwany kolejny odcinek (ok. 900 m) wyasfaltowanej ulicy Dobrodzieńskiej, łączącej Ligotę Turawską z Zakrzowem Turawskim. Na początku ulicy Dobrodzieńskiej obok krzyża ks. proboszcz Sławomir Pawiński odprawił nabożeństwo majowe, a następnie wszyscy uczestniczący w nabożeństwie mieszkańcy udali się do przygotowanych wcześniej namiotów na poczęstunek. Honorowymi gośćmi tej uroczystości byli: wójt Gminy Turawa Waldemar Kampa, inspektor ds. budownictwa Piotr Lis i sołtysi sąsiednich miejscowości.

Z inicjatywy sołtys Agnieszki Kasprzyk wykonano chodnik 70 m² wzdłuż kościelnego płotu. Razem z radną Moniką Morcinek załatwiła bezpłatnie rozbiórkowe płyty chodnikowe. Ułożono je wzdłuż ul. Głównej w części brukowej. Miejscowi stolarze wykonali dodatkowo dwie piękne tablice ogłoszeniowe.

24.01.2010 r. w sali OSP odbyło się spotkanie przy kawie i kołaczku na corocznym „spotkaniu kolędowym” zorganizowanym przez zarząd Mniejszości Niemieckiej i Radę Sołecką.

W 2011 r. z funkcji sołtysa zrezygnowała p. Agnieszka Kasprzyk. Nowym sołtysiem została wybrana p. Danuta Matysek, która ze względu na problemy zdrowotne wkrótce zrezygnowała z piastowanej funkcji. W czasie zebrania wiejskiego w dn. 5.05.2011 r. po długich namowach sołtysiem Ligoty Turawskiej został wybrany Leon Latka. Nowy sołtys

⁴⁸ D. Matysek, *Obelisk z płytą*, [w:] „Fala” 3/2005, s. 8.

zaczął aktywnie uczestniczyć w pracach na rzecz wsi. Pełnił on swoją funkcję do 2015 roku, kiedy to na sołtysa została wybrana ponownie p. Danuta Matysek.

Ligota Turawska jest wsią, w której dzieje się bardzo wiele. Odbywają się coroczne festyny wiejskie. Korona żniwna wykonana przez miejscowe gospodynie wygrywa konkursy nie tylko na szczeblu gminnym, ale także powiatowym i wojewódzkim. Mieszkańcy bardzo dbają o swoje domy i zabudowania. Wieś osiąga ogromne sukcesy w sporcie. Dzięki grupie zapaleńców miejscowy LZS uczestniczy w rozgrywkach IV ligi. Jako nieliczna wieś z terenu gminy Turawa, Ligota posiada filię biblioteki gminnej i mieszkańcy mają zapewniony dostęp do książek.

Pieczęć Ligoty Turawskiej

Pieczęć/logo Wiejskiej Izby Regionalnej
w Ligocie Turawskiej

Stan obecny

Zródło: www.mapy.opolskie.pl

Miejscowość Ligota Turawska położona jest w północno-zachodniej części gminy Turawa, granicząc od południa z sołectwami Turawa, Rzędów, Kadłub Turawski, od północy z sołectwem Bierdzany, od zachodu z gminą Łubniany, a od wschodu z gminą Zębowice i Lasowice Wielkie. Z racji takiego usytuowania najważniejszą rolę w powiązaniach komunikacyjnych miejscowości z terenami sąsiednimi pełni droga wojewódzka 463. Jest to droga klasy technicznej Z, relacji Bierdzany – Ozimek. Na terenie gminy przebiega przez wieś Bierdzany, Ligota Turawska oraz Kadłub Turawskim. Droga 463 stanowi dojazd do obszaru Jezior Turawskich dla północnej części województwa, jak również jest drogą dojazdową z kierunku północnego do JuraParku w Krasiejowie. Z racji tego ciąg ten charakteryzują się dużym natężeniem w okresie letnim, zwłaszcza w weekendy.

Układ komunikacyjny miejscowości uzupełniają drogi wewnętrzne, których zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Ulica	Rodzaj nawierzchni
Osiedle	brukowa, tłuczniowa
Dobrodzieńska	asfaltowa, brukowa, gruntowa
Dworska	gruntowa, asfaltowa
Połna	asfaltowa
Główna	asfaltowa, brukowa

Ostrów	gruntowa
--------	----------

Ligota Turowska wraz z Zakrzowem Turawskim jest najwyżej położonym obszarem gminy, którego wysokości bezwzględne sięgają ok. 222 m n.p.m.

Pod względem budowy geologicznej na terenie sołectwa możemy znaleźć utwory czwartorzędowe: piaski i żwiry wodnolodowcowe, lokalnie przewarstwienia glin zwałowych i ilów, piaski i żwiry kemów (tereny rolne na południowy – wschód od wsi), gliny zwałowe (tereny rolne i zalesione na wschód od wsi). W Ligocie Turawskiej dominują gleby bardzo lekkie o składzie mechanicznym piasków luźnych i słabo gliniastych.

Ligota Turowska to miejscowość z trzech stron otoczona lasami należącymi do Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Stobrowsko – Turawskich. Na ich terenie, w pobliżu wschodniej granicy sołectwa znajdują użytki ekologiczne: naturalny śródleśny zbiornik wodny „Wodopój” (0,05 ha) i naturalny śródleśny zbiornik wodny „Suchy Dół” (0,1 ha) leżące na terenie nadleśnictwa Olesno.

Miejscowość Ligota Turowska to miejscowość nie tylko zwodociągowana (zaopatrywana w wodę z wykonanego w 1994 r. ujęcia wody w Kadłubie Turawskim), ale również skanalizowana. Ścieki odprowadzane są za pomocą sieci kanalizacyjnej wybudowanej w 2012 r., ze środków pozyskanych ze Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2014 do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w północnej części sołectwa Kotórz Mały.

Miejscowość Ligota Turowska charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazu kulturowego, wyróżniając się ilością obiektów zabytkowych wśród miejscowości Gminy Turawa. Należą do nich:

- 1) kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny,
- 2) kapliczka, ul. Główna 16,
- 3) kapliczka, ul. Kadłubska 16,
- 4) cegielnia, ul. Dobrodzieńska 4.
- 5) szkoła, ul. Główna 32,
- 6) dom, ul. Główna 2,
- 7) dom, ul. Główna 21,
- 8) dom, ul. Osiedle 1,
- 9) dom, ul. Osiedle 2,
- 10) stodoła, ul. Osiedle 2,
- 11) dom, ul. Osiedle 3,
- 12) stodoła, ul. Osiedle 3,
- 13) dom, ul. Osiedle 4,
- 14) stodoła, ul. Osiedle 4,
- 15) dom, ul. Osiedle 5,
- 16) stodoła, ul. Osiedle 5,
- 17) dom, ul. Osiedle 6,
- 18) cmentarz przy ul. Kadłubskiej.

Ligota Turowska to unikalny układ przestrzenny kolonizacyjnego osiedla (tzw. „Siedlung”) gospodarstw typu frankońskiego, dla rolników przesiedlonych w latach 1938–1940 z terenu

obecnego Jeziora Turawskiego, oraz zespołu zabudowy wsi kmiecej, położonego przy ul. Głównej. Przez teren sołectwa przebiegają dwa oznakowane szlaki rowerowe: czarny nr 113s – łączący Krasiejów z miejscowościami w północnej części gminy Turawa, znanymi z zabytkowych kościołków drewnianych oraz zielony nr 19 – prowadzący z Tarnowskich Gór do Bierdzan.

Na podstawie bilansu elementów ruchu ludności zarejestrowanych w ewidencji bieżącej można stwierdzić, że w latach 2002 – 2010w Ligocie Turawskiej wystąpił największy wzrost liczby mieszkańców wśród miejscowości Gminy Turawa (relacja roku 2002 i 2010 wynosi 118,7%). Mimo to Ligota Turawska to najstarsza pod względem demograficznym miejscowość – osoby w wieku powyżej 60 roku życia stanowią ok. 21%. To również miejscowość o najmniejszym udziale dzieci w strukturze wiekowej ludności – stanowią one jedynie 13,5%. Występuje tu również najmniej korzystna sytuacja demograficzna, z powodu łącznego występowania ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Niewątpliwie w nadchodzących latach zjawiska demograficzne (zmniejszanie się liczby dzieci, wzrost liczby osób starszych, w tym i bardzo sędziwych) będą jednymi z ważniejszych kwestii decydujących o możliwościach rozwoju społeczności lokalnej. Będą one też wyznaczać zadania w zakresie wspomaganie rodzin w opiece nad dziećmi, ochrony zdrowia czy pomocy społecznej zwłaszcza adresowanej do osób starszych.

Jeśli chodzi o infrastrukturę edukacyjno-kulturalną to na terenie miejscowości istnieje Publiczna Szkoła Podstawowa, filia Biblioteki Publicznej, funkcjonuje świetlica środowiskowa oraz sala wiejska. W miejscowości znajduje się boisko sportowe do piłki nożnej z zapleczem, na którym swoje mecze rozgrywa LZS Ligota Turawska o tradycjach sięgających 1948 r. Członkowie tego stowarzyszenia aktywnie włączają się w życie wsi organizują rokrocznie wodzenie niedźwiedzia. Przebierańcy prowadzą na uwięzi niedźwiedzia. Gospodynie są zobowiązane do zatańczenia z „berem”, aby dobrze darzyło się w gospodarstwie.

Równie aktywnie działa, założona w 1930 r., jednostka OSP, mieszcząca się w wybudowanej w latach 1985-1992 r. remizie. Strażacy współorganizują przeprowadzany wśród uczniów szkoły podstawowej konkurs wiedzy pożarniczej, współpracują ze strażakami z partnerskiej gminy Saalfelder Höhe oraz biorą udział w niesieniu korony dożynkowej, angażując się w pomoc przy wielu lokalnych inicjatywach.

W Ligocie Turawskiej funkcjonuje założona w roku 2004 izba regionalna, która Uchwałą Rady Gminy Turawy z dnia 18 marca 2005r. została przemianowana na Wiejską Izbę Regionalną Gminy Turawy z siedzibą w Ligocie Turawskiej. Nadrzędnym zadaniem Wiejskiej Izby Regionalnej jest ocalenie od zniszczenia pamiątek przeszłości, resztek kultury materialnej najbliższego regionu. W pomieszczeniach izby, mieszczącej się obecnie w budynku remizy OSP, można obejrzeć sprzęt gospodarstwa domowego ułatwiający prace w domu i obejściu, pamiątki rodzinne ze szkła, porcelany i ceramiki, bieliznę stołową i pościelowa, z wyprawy ślubnej panny młodej, obrazy świętych oraz wiele innych przedmiotów, w których zamknięty jest wycinek historii wsi. Odrębne miejsce zajmuje również wystawa rękodzielnictwa ludowego poświęcona przede wszystkim tradycji dożynkowej: korony żniwne. Izba jest współorganizatorem konkursu na najciekawszy eksponat „Ocalić od zapomnienia” oraz odbywającego się rokrocznie gminnego konkursu kroszonkarskiego, który gromadzi blisko setkę uczestników.

Według danych CEIDG, na terenie Ligoty Turawskiej funkcjonuje 27 podmiotów gospodarczych, działających głównie w branżach: metalowej, drzewnej, budowlanej, gastronomicznej i handlowej.

W Ligocie Turawskiej corocznie odbywają się imprezy kulturalno-rozrywkowe o ugruntowanej już renomie i cieszące się popularnością nie tylko wśród mieszkańców.

Opis i charakterystyka obszarów związanych kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego.

Plac z miejscem na ognisko – teren położony w pobliżu centrum wsi, położony przy ul. Głównej. Powierzchnia terenu to ok. 18 arów, o nawierzchni trawiastej, na którym znajduje się wiat i miejsce na ognisko. Właścicielem terenu jest Gmina Turawa. Jest to miejsce, które po uzupełnieniu o odpowiednią infrastrukturę, ma się stać miejscem spotkań z funkcją rekreacyjną.

Remiza OSP z terenem przyległym – Remiza z wraz terenem przyległy zajmuje powierzchnie ok. 11,3 a, położona jest przy ul. Kadłubskiej (droga wojewódzka 463). W budynku znajduje się również sala wiejska oraz izba regionalna. Teren powinien być powiększony tak by znalazło się miejsce na wiatę przeznaczoną na ekspozycję zewnętrzną izby regionalnej. Właścicielem terenu jest Gmina Turawa.

Boisko LZS z terenem przyległym - położony wzdłuż ulicy Kadłubskiej (droga wojewódzka nr 463), Na terenie o powierzchni ok. 0,85 ha znajduje się boisko trawiaste do piłki nożnej oraz budynek klubowy LZS. Teren ten jest ogólnodostępny dla mieszkańców. Właścicielem terenu jest Gmina Turawa.

IV. Inwentaryzacja zasobów

Inwentaryzacja zasobów została wykonana przez mieszkańców wsi na podstawie wcześniej przygotowanych tabel. Zasoby zostały podzielone na kilka rodzajów tak, aby ułatwić ich ewidencję. Rodzaje zasobów i przykładowe ich składowe to:

- zasoby przyrodnicze – wszystkie formy ochrony przyrody, wody powierzchniowe (cieki, stawy), fauna i flora, przyroda nieożywiona, rzeźba terenu, krajobraz.;
- zasoby kulturowe - obiekty zabytkowe, historyczne, o znaczeniu sentymentalnym, historia (postacie historyczne), tradycje, legendy, zwyczaje, święta, nazwy lokalne, gwara, prywatne obiekty, architektura wiejska (tradycyjne wiejskie budowle - spichlerze, młyny, kuźnie itp.), tradycyjne zawody;
- tereny użyteczności publicznej - skwery, parki, ścieżki rowerowe, rynki, boiska sportowe, place zabaw, działki komunalne;
- infrastruktura społeczna - domy kultury, świetlice, Sale Wiejskie, szkoły, biblioteki, sale gimnastyczne, muzea, izby pamięci, sklep, apteka, kościół, cmentarz itp.;
- infrastruktura techniczna - oświetlenie, drogi (jakość i szlaki komunikacyjne), odległość od znaczących miejscowości, media (woda, prąd, gaz, kanalizacja, telefon,

Internet), strażnica OSP, działki pod zabudowę, plan zagospodarowania przestrzennego;

- gospodarka i rolnictwo - najważniejsze zakłady pracy (jakie?), gospodarstwa rolne (jaka produkcja?), spółdzielnie produkcyjne, działalność pozarolnicza (rzemiosło), agroturystyka, specyficzne produkty (hodowle, uprawy), nieużytki, odnawialne źródła energii;
- kapitał społeczny - organizacje (stowarzyszenia, koła, rady, kluby sportowe, OSP itd.), ludzie i ich umiejętności i wiedza, zespoły ludowe, teatralne, taneczne, orkiestry, liderzy (autorytety);

Inwentaryzacja zasobów miejscowości Ligota Turawska została przedstawiona w poniższej tabeli.

L.p.	Rodzaj zasobu	Znaczenie		
		obojętne	małe	duże
Zasoby przyrodnicze				
1	Rezerwat ptactwa leśnego	X		
2	Lasy Stobrawsko-Turawskie			X
3	Bliskość Jezior Turawskich	X		
4.	Bocianie gniazdo			X
5.	Zwierzyna łowna			X
Zasoby kulturowe				
1	Kapliczki i krzyże			X
2	Osiedle „Siedlung”			X
3	Kościół			X
4	Wojska napoleońskie	X		
5	Tradycyjna zabudowa			X
6	Cegielnia	X		
7	Leśniczówka			X
8	Historia miejscowości			X
Tereny użyteczności publicznej				
1	Boisko sportowe LZS			X
2	Plac z miejscem na ognisko			X
3	Plac zabaw			X
4	„Ligockie błonia” przy kościele			X
5	Boisko przy szkole			X
6	Szlaki rowerowe		X	
Infrastruktura społeczna				
1	Sala wiejska			X
2	Izba regionalna			X
3	Kościół			X
4	Szkoła			X
5	Cmentarz			X
6	Filia Biblioteki Publicznej			X
7	Gastronomia			X
8	Placówki handlowe			X
Infrastruktura techniczna				
1	Droga wojewódzka nr 463			X
2	Wodociąg, kanalizacja, sieć telefoniczna, Internet			X
3	Remiza OSP			X

4	Oświetlenie			X
5	Drogi boczne (gminne)			X
Gospodarka i rolnictwo				
1	Gospodarstwa rolne (hodowla, uprawy)			X
2	3 sklepy			X
3	2 placówki gastronomiczne			X
4	Usługi budowlane			X
5	Zakład usług leśnych			X
6	3 stolarnie			X
7	Zakład usług elektrycznych			X
8	Obróbka CNC			X
9	Zakład tapicerski			X
10	Mechanika samochodowa			X
11	Nieużytki		X	
Kapitał społeczny				
1	LZS Ligota Turawska			X
2	OSP			X
3	Koło mniejszości niemieckiej			X
4	Rada Parafialna			X
5	Sołtys i Rada Sołecka			X
6	Orkiestra Parafialna			X
7	Schola			X
8	Imprezy kulturalno-rozrywkowe			X
9	Parafia			X

Zidentyfikowane zasoby pozwalają stwierdzić że wieś Ligota Turawska pełni funkcję mieszkaniowo – rolniczą z dobrą dostępnością komunikacyjną. Stosunkowo dobrze rozwinięta jest infrastruktura sportowa, techniczna oraz społeczna.

V. Ocena mocnych i słabych stron (analiza SWOT)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Korzystne usytuowanie: - bliskość drogi wojewódzkiej nr 463 2. Placówki handlowe 3. Prężnie działające organizacje: - OSP - LZS Ligota Turawska - koło mniejszości niemieckiej - parafia 4. Wieś jest zwodociągowana i skanalizowana 5. Dobry stan techniczny boiska sportowego. 6. Atrakcyjne warunki środowiska naturalnego: - Lasy Stobrawsko-Turawskie, w tym użytki ekologiczne - bliskość Jezior Turawskich 7. Baza edukacyjno-kulturalna: - Sala Wiejska - Świetlica środowiskowa - Szkoła - Filia Biblioteki Publicznej - Schola - Orkiestra parafialna 8. Atrakcyjne imprezy kulturalno-rozrywkowe 9. Tradycyjna zabudowa i historia 10. Izba regionalna 11. Szlaki rowerowe	1. Stan bocznych dróg 2. Stan drogi wojewódzkiej 463 3. Brak chodników 4. Niewymiarowe boisko LZS Ligota Turawska 5. Brak świetlicy wiejskiej 6. Brak gazyfikacji miejscowości 7. Peryferyjne położenie remizy OSP z salą wiejską 8. Brak dużego placu imprez 9. Utrudniony dostęp do usług medycznych 10. Niekorzystna sytuacja demograficzna 11. Brak większych podmiotów gospodarczych. 12. Niska innowacyjność istniejących podmiotów gospodarczych. 13. Małe wykorzystanie rozwiązań energooszczędnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Rozwój budownictwa mieszkaniowego 2. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych 3. Rozwój wiejskiej turystyki weekendowej, wiejskiej, rowerowej	1. Starzejące się społeczeństwo 2. Niż demograficzny 3. Migracja zarobkowa mieszkańców gminy za granicę, często ludzi młodych, wykształconych, fachowców. 4. Pogorszenie się sytuacji finansowej gminy, brak środków na inwestycje

Podczas spotkania z mieszkańcami zadano im również pięć pytań, które miały ułatwić identyfikację celów oraz potencjalnych projektów realizowanych w latach 2016-2023. Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi udzielone przez mieszkańców Ligoty Turawskiej na poszczególne pytania.

Jak wygląda nasza wieś?		Co wieś proponuje dorosłym?	
1	zadbana	1	imprezy okolicznościowe
2	czysta	2	LZS Ligota Turawska
3	ładna	3	parafia
4	spokojna	4	sala wiejska
5	klimatyczna	5	filia Biblioteki Publicznej
Co wyróżnia naszą wieś?		Co wieś proponuje dzieciom i młodzieży?	
1	współpraca mieszkańców	1	filia Biblioteki Publicznej
2	przyjazne nastawienie mieszkańców	2	świetlica środowiskowa
3	zasoby ludzkie	3	imprezy okolicznościowe
4	tradycyjna zabudowa i historia	4	schola
5	działalność parafii	5	boisko przy szkole
6	organizacje wiejskie	6	orkiestra parafialna
7	tereny leśne	7	szkółka piłkarska

8	izba regionalna	8	LZS Ligota Turawska”
9	spokój		parafia
Jaka jest nasza wieś?			
1	rozwijająca się	3	zintegrowana
2	bezpieczna	4	spokojna

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT oraz przeprowadzonego wywiadu wśród mieszkańców wsi stwierdzono, że wieś posiada dużo walorów zwłaszcza przyrodniczych i krajobrazowych. – dzięki bezpośredniej bliskości Jeziora Dużego oraz Lasów Turawsko – Stobrawskich. Nie bez znaczenia jest również położenie bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej 463, jednak jej stan techniczny jest niezadawalający. Ponadto wieś dysponuje dobrze rozwiniętą jak na warunki gminne infrastrukturą (kanalizacja, wodociągi). Poprawy wymaga wewnętrzna sieć drogowa oraz oświetlenie. Niezaprzeczalnym atutem miejscowości są jej zasoby kulturowe: izba regionalna, tradycyjna zabudowa oraz bogata historia, stanowiąc w połączeniu z walorami przyrodniczymi dobrą podstawą do dalszego rozwoju miejscowości. Czynnikiem temu sprzyjającym są przebiegające przez teren sołectwa szlaki rowerowe. Zadowolający jest stan infrastruktury sportowej oraz prężnie działający LZS Ligota Turawska. Wsparcie tej funkcji może być istotną szansą na rozwój miejscowości. Stosunkowo duża aktywność społeczna mieszkańców wymaga wsparcia w postaci rozbudowy i modernizacji istniejącej infrastruktury kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej co powinno skutkować zwiększoną ofertą zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, oraz rozwojem form spędzania wolnego czasu przez osoby dorosłe.

Istniejące tereny inwestycyjne (zarówno komercyjne, jak i mieszkaniowe) stanowią dobrą podstawą do dalszego rozwoju miejscowości, jednocześnie stanowiąc wyzwanie w kwestii zaspokojenia potrzeb sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjnych mieszkańców.

Na podstawie powyższych wniosków zdefiniowano cztery cele ogólne (priorytety), z których każdy koncentruje się na innej dziedzinie życia. Poprawa jakości życia to cel, który będzie realizowany poprzez wdrażanie głównie projektów nieinwestycyjnych (tzw. miękkich). Realizacja celu 2 – poprawa standardu życia będzie możliwa dzięki inwestycjom w infrastrukturę wiejską (tzw. projekty twarde). Cel 3 – rozwój tożsamości wsi i wartości życia wiejskiego.

Poniżej przedstawiono uszczegółowienie celów ogólnych:

1. Poprawa jakości życia (przedsięwzięcia niematerialne), a w szczególności:
 - 1.1. Wzbogacenie życia kulturalnego
 - 1.2. Rozwój sportu
 - 1.3. Integracja mieszkańców
 - 1.4. Promocja zdrowego stylu życia
2. Poprawa standardu życia (przedsięwzięcia materialne), a w szczególności:
 - 2.1. Zagospodarowanie terenów użyteczności publicznej
 - 2.1.1. Rozwój i modernizacja terenów rekreacyjnych i miejsc spotkań
 - 2.1.2. Rozwój i modernizacja obiektów sportowych
 - 2.2. Rozwój i modernizowanie infrastruktury społecznej
 - 2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej

3. Rozwój tożsamości wsi i wartości życia wiejskiego, a w szczególności:
 - 3.1. Kultywowanie lokalnych tradycji
 - 3.2. Promocja wsi
 - 3.3. Poprawa wizerunku wsi

VI. Opis planowanych zadań

W poniższej tabeli zostały przedstawione zadania inwestycyjne oraz przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną na lata 2016 – 2023 w kolejności wynikającej z przyjętych celów (priorytetów) rozwoju miejscowości. Zadania te jednocześnie realizują poszczególne cele i stanowią ich uszczegółowienie. Zadania zostały zaproponowane przez mieszkańców Ligoty Turawskiej, którzy stwierdzili że realizacja tych zadań może pozytywnie wpłynąć na zrównoważony rozwój miejscowości.

Opis każdego zadania zawiera nazwę, cel, szacunkowy koszt, potencjalne źródło finansowania i harmonogram realizacji. Niektóre ze składowych tego opisu (szacunkowy koszt, źródło finansowania, harmonogram) w trakcie okresu realizacji niniejszego Planu Odnowy Miejscowości mogą ulec zmianie. Wynika to z sytuacji na rynku, możliwości pozyskania środków zewnętrznych oraz innych aspektów, na które mieszkańcy wsi nie mają wpływu.

VI.1. Szacunkowy koszt zadań oraz potencjalne źródło ich finansowania

L.p.	Nazwa / przeznaczenie projektu	Cel	Szacowana wartość projektu [PLN]	Potencjalne źródła finansowania projektu
1	Organizacja zajęć sportowych w oparciu o istniejącą infrastrukturę sportową	1.1. Rozwój sportu 1.3. Integracja mieszkańców 1.4. Promocja zdrowego stylu życia	35 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
2	Remont i zakup wyposażenia Sali Wiejskiej	2.1.1. Rozwój i modernizacja terenów rekreacyjnych i miejsc spotkań	50 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
3	Organizacja cyklicznych spotkań okolicznościowych dla dzieci dorosłych	1.1. Wzbogacenie życia kulturalnego 1.3. Integracja mieszkańców	35 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
4	Modernizacja budynku LZS wraz zagospodarowaniem otoczenia	2.1.2. Rozwój i modernizacja obiektów sportowych	50 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
5	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	1.1. Wzbogacenie życia kulturalnego 1.2. Rozwój sportu 1.3. Integracja mieszkańców	30 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
6	Modernizacja remizy OSP wraz z otoczeniem	2.2. Rozwój infrastruktury społecznej 2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	70 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne

7	Budowa parkingu przy cmentarzu	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	150 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
8	Budowa chodników	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	700 000,00	Samorząd Województwa Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
9	Remont i doposażenie kuchni w budynku remizy OSP	2.2. Rozwój infrastruktury społecznej	30 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
10	Asfaltowanie bocznych dróg (Ostrów, Dobrodzieńska, Osiedle, Dworska)	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	2 000 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
11	Remont bocznych dróg (Dobrodzieńska, główna, osiedle)	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	1 600 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
12	Poprawa efektywności energetycznej kościoła i obiektów parafii	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	150 000,00	Parafia, Środki zewnętrzne
13	Uzupełnienie oświetlenia ulicznego	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	50 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
14	Zagospodarowanie terenu z przeznaczeniem na miejsce spotkań wraz z infrastrukturą rekreacyjno-sportową, oświetleniem i monitoringiem	2.1.1. Rozwój i modernizacja terenów rekreacyjnych i miejsc spotkań	100 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
15	Budowa wiaty wraz z ogrodzeniem, oświetleniem i monitoringiem na zabytkowy sprzęt rolniczy	2.1.1. Rozwój i modernizacja terenów rekreacyjnych i miejsc spotkań	105 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
16	Budowa zatoczek autobusowych przy drodze wojewódzkiej 463	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	150 000,00	Samorząd Województwa, Gmina Turawa Środki własne, Środki zewnętrzne
17	Budowa parkingu w centrum wsi	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	150 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
18	Uruchomienie hotspotów	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	5 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
19	Prace melioracyjne	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	50 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
20	Nieodpłatne pozyskanie działki przy remizie OSP	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	0,00	-
21	Zakup gruntu i modernizacja boiska LZS	2.2. Rozwój infrastruktury społecznej	100 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne

22	Zagospodarowanie terenu przy parafii tzw. „ligockie błonia”	2.2. Rozwój infrastruktury społecznej	100 000,00	Parafia, środki zewnętrzne
23	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	500 000,00	Gmina Turawa, Środki własne, Środki zewnętrzne
24	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	2.3. Rozwój i modernizowanie infrastruktury technicznej	30 000	Gmina Turawa

VI.2. Harmonogram realizacji zadań

L.p.	Nazwa / przeznaczenie projektu	Rok realizacji							
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Organizacja zajęć sportowych w oparciu o istniejącą infrastrukturę sportową								
2	Remont i zakup wyposażenia Sali Wiejskiej								
3	Organizacja cyklicznych spotkań okolicznościowych dla dzieci dorosłych								
4	Modernizacja budynku LZS wraz zagospodarowaniem otoczenia								
5	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży								
6	Modernizacja remizy OSP wraz z otoczeniem								
7	Budowa parkingu przy cmentarzu								
8	Budowa chodników								
9	Remont i doposażenie kuchni w budynku remizy OSP								
10	Asfaltowanie bocznych dróg								
11	Remont bocznych dróg (Dobrodzieńska)								
12	Poprawa efektywności energetycznej kościoła i obiektów parafii								
13	Uzupełnienie oświetlenia ulicznego								
14	Zagospodarowanie terenu z przeznaczeniem na miejsce spotkań wraz z infrastrukturą rekreacyjno-sportową, oświetleniem i monitoringiem								
15	Budowa wiaty wraz z ogrodzeniem, oświetleniem i monitoringiem na zabytkowy sprzęt rolniczy								
16	Budowa zatoczek autobusowych przy drodze wojewódzkiej 463								
17	Budowa parkingu w centrum wsi								
18	Uruchomienie hotspotów								
19	Prace melioracyjne								
20	Nieodpłatne pozyskanie działki przy remizie OSP								
21	Zakup gruntu i modernizacja boiska LZS								
22	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz podmiotów gospodarczych								
23	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego								

VII. Zarządzanie

Jednostkami odpowiedzialnymi za realizację Planu Odnowy Miejscowości Ligota Turawska na lata 2016-2023 są Sołtys i Rada Sołecka Wsi Ligota Turawska.